

CHIMÉRY A EXIL

—
Petr Král

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Chiméry a exil

Petr Král

Znění tohoto textu vychází z díla [Chiméry a exil](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Větrné mlýny v Brně v roce 2013. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Petr Král: Chiméry a exil), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 30. 7. 2019.

OBSAH

ŽELEZNÁ NEDĚLE

Roztrhané mraky čili Čertova babička.....	12

PRODŘENÁ NÁVES

Láska k tlouštíkům.....	16
Smrt milencům	19
Mezi řádky.....	22
Prodřená náves (čili Dolanského pes)	25
Tma v kouli.....	27
Kalamář a jeho stín	29

ČERNÁ SCHRÁNKA

Noc v hotelu.....	33
Ze strašnických úsloví	34
Za Proti Proč.....	36
Poslední zprávy.....	39
(A tvé bezúlevné sevření.....)	41
(Okno.....)	42
Vzdušný most.....	43

ZEMĚ NIKOHO

Pro tmu zavřeno 1-2.....	49
Théâtre de dix heures	51
Fronta na potíže.....	52
Země nikoho	53
Z první osoby do druhé a zpátky.....	54

V armádě zásuvek jsme si rovni	56
Sbohem, rodné Úbytě.....	57
Jeho Veličenstvo Hrnc	59
Železná neděle	60
Skuzavkou incestu	61
Strup růže	62
Krevní banka	63
A příště.....	64

MODRÉ SRDCE čili UŠI

(Nejpodivuhodnější z hostů.....)	70
Poslední běloch	72
Nedokonalý úkryt.....	74
Málem.....	75
P. S. 1–5.....	76
Nit dneška.....	78
Tělo bez jizev 1–4	80
(Svět nic...)	82
Tady, jindy 1–4.....	83
(To na památku.....)	85
Vítězství.....	86
(Tady mohly být...)	87
(Větrný.....)	88
Tvůj pepř svítání.....	89
(Pobledlá tvář.....)	90
Tlusté Bertě.....	91
Modré srdce 1–10.....	92
Fešando.....	95

Self-service	96
(Pokaždé...)	97
(Prší...)	98
(Zimmermannova sestra...)	99
(Nepřijatý) návrh na úpravu zrušených Halles.....	100
Boogie a vůbec 1–7	102
(Báseň-skelet, m.).....	104
(V neděli...)	105
(Birdovi...)	106
(Nesvá...)	107
Volte modrou.....	108
(a) nutné...)	109
(Prší...)	110
(A tady...)	111
Soupis	112
(Vyhrazeno...)	115
(Tango...)	116
(Piana...)	117
(L'embouteillage...)	118
Meet Doctor Coryza	119
(Omylem...)	120
(lenost...)	121
Já 1–3	122
(Okno...)	123
Ve snu... ..	124
(Ředitelství...)	125
(Vždy před večeří...)	127
(Cizí...)	128
Do zbraně.....	129
(Ať jste teď...)	130
V polích pod Pravdou.....	131
Z malých pozorností.....	132

Vida.....	136
(Pořád ještě...)	137
(Sem zase...)	138
(Je na nás...)	139
Sonet	140
(Úzkost...)	141
(Kniha...)	142
Z deníku	143
Steak N° 1-3.....	145
Om(e)leta se svou leteckou armádou	146
Obědy se Starým	147
Návěstí	148
(Moje dcera...)	149
Tichý společník.....	150
ODE 37-45	151
Z plenéru 1-2	152
(Proslulá skupina...)	153
Krásně k užívání.....	154
(Pan Novotný? Ne...)	155
(Mezi dvěma...)	156
(A je noc...)	157
(Jenom ne tak nahlas...)	158
(V noci...)	159
Tři stačí k básni 1-3	160
Mramor mráz	161
Vyhrát.....	162
(Pro H. M.).....	163
Barva ráje.....	164
(Až nezbyde nic...)	166
(SKLO...)	167
Píšťalky básníků.....	168
Pondělí, přestupovat.....	169

Meteo	170
(Stačí...).....	171
Klobouk zblednout 1–7	172
Tak.....	175
(Tak mě nechte...)	176
Nudíte-li se v neděli.....	177
Yardley-fougère (My Blackbirds are Bluebirds Now)	178
A spol.	179
Slovo na závěr	180
(Sněží...).....	181
Příloha: Jednou na jaře	183
K JEDNOMU PÁDU	187
Ediční komentář.....	200

ŽELEZNÁ NEDĚLE

(Praha, Paříž 1967–1970)

*„Báseň je mýtus
v zárodečném stavu.“*

*„Každý velký požár byl
nejprve malým požárem.“*

(Dobrovolný hasič
při instruktáži.)

Roztrhané mraky
čili
Čertova babička

Odkud se bere ta osudová neschopnost ukončit větu
neschopnost odtrhnout oči od nejistého zjevení přítele
na plátně svítání po další noci ztrávené společným čekáním
u stolku v kavárně
jako vždycky s jednou židlí navíc

Místo závěrečné tečky se jako vždycky zvedá nenasytný pohled
zatvrzelá výzva lidské tváře mlčící tmě
Pendreký policajtů těžké pracky karbaníků v dělnických
vlacích
i nadále utloukají hrozné špačky historie pokud ovšem jen tak
neplácají
do mělčiny zteplalých kaluží

Nasupený dravec si hodí ranec na záda
a chystá se k odletu
Je teď na neviditelných společnicích sdělit to při procházce
mladým matkám
aniž ty by si jich povšimly
aniž by nechaly maso ve svých kočárcích
na pospas obyčejným prasatům

Kalichy příliš krásných explozí těch jimiž dovedou rozkvést
jen pihy ve tváři
Vidím teď ty kočárky plné myši vprostřed pustého náměstí
jak už tu čeká celá dlouhá léta
na to že je přemete zástěrou trochu srdnatější neštěstí

Klestím si cestu davem tam kde jsem krátce spatřil známého
zpovědníka teprve v poslední chvíli si zas uvědomím
že je v civilu jako všichni ostatní
Bude teď konec s výlety do oslepující krajiny běsnění
a soli

Kostry řečníků se zvolna překlánějí přes pultíky k rukám
s klíči jimiž jim tu tak dlouho chřestí výhrůžně vstříc
až jim je zas poslušně předají*

* Poslední verše, vzhledem k datu vzniku (květen 1968), jsou zřejmě bezděčným předobrazem srpnové invaze.

Prodřená náves

Láska k tlouštíkům

Při třetí čtvrté facce mají obvykle dost naposled rázně praští
čelem o stůl
zvedají se platí a odcházejí
Venku je rušno rozohněné dcery sršatých farizejů si stěhují
do očí žebříňáky
plně prokopnutých bubnů a zavlhých medajlonků
pod hromadami lupení klíčí nové ofáborované provazy
krabičky od prášků se plní dívčí strouhankou
duralová laťka přiřezávající shora svět se začíná roztřásat
stařeckým smíchem až z hlubin hrobu Přineste mi je potom
v nůších vytřených zbytky peněženek
Z božího daru budou roztomilé figurky vousáčů bez svatozáře
Přineste mi je dávno všichni tvoří tajenku mých básní
všech těch překotných pohybů v letních ulicích narychlo
vyklizených lednicích
dosud rozechvělých steskem po utichlé střelbě

A naděje zas je samá ruka a noha
v majestátním průvodu konví blížících se krajinou
Jen ti co vytrvali
vědí že mží Pod ztrouchnivělými lávkami na předměstí
se budí nenápadně k životu nadšení návratů do mládí
prosněného za konferenčními stolky pod sluncem
podepisovaným ohnivými pohledy
čardášových primášů s kladivy pod bradou
Zas mizí rozdíl mezi prostěradlem a košílí

jak sem burlaci vlečou mraky a *doleva* znovu vede cesta
jen přes Strašnice
burlaci jak je znáš nepříliš pečlivě zbrocení krví
dosud ale skvostně strašliví ve svém odhodlání nedat se
vyhnat z jeviště

Tlustý velkokořenář si hrdě ukazuje na břicho: „Nejsem
marxista!“
neposlušný prst běží podle tkaničky a slzí žalem
Lidské skuhrání se znovu zazelená proroste krásně okny
zpátky do stavení
opentlí díry jimiž je nerozvázně opustili
aby se teď šourali zpět od lesa otazník v očích
a vykřičník za zády
pronásledování pronásledovatelé a stonaví lékaři Než
to dopovím
z nebe se ozve hvizd píšťalky a role se vymění

Odtud vidím nejlépe do všech stran čím dál neúprosněji
obklíčené patníky
tajemství zvolna rozvíraných očí jak se v nich přibližují
zprávy z pralesa
tichou poštou mezi školáky v lavicích Očí té zvolna
rozvírané černé kroniky
kde se pilníček na nehty mění ve vražedný nástroj
Pak i tajemství rozchodu věčnou hádanku
vzdalujících se pat Koráb z mořských vln
anebo automobil jako bačkoru na kolečkách

Z pootevřených dveří se belhá naproti pochybnost kdo by byl
řekl že v mém saku je tak živo

Za další dvojtečkou i křik bílé dvoustránky mezi prsy jehlu
zabodnutou vítězně v ledovci
prostě mé dárky pro ty nejzarudlejší svlažování minerálkou
referujících řečníků
dozrávají krásně na stromech do teplých punčoch od
zestárlych tet sudiček
chřestí už předem hlukem příští války
do nových a tučnějších znamení lidského rodu Sukovice
se zkříží s flétnou
člověk zaujme své místo na bratrských ramenou na skvěle
vyhlazeném plácku
v rozsedlině svalů

A kolíbka budoucnosti šíří krajinou své úpění kvílení svých dud
neúprosné jako zápach sýru Ach strašná síla trpělivosti bez
konce
nové vlajky se vztyčují v úpěnlivých pohledech
nebude lehké vystačit s pahýly s nebozezy vrstlými do masa
kus od kostrče
za vzájemného poplácávání tučnějších srdcí
být včas u parlamentu z trosek mít všech pět nahnilých
švestek v rancích pod očima
před závěrečnou tečkou tím nezapomenutelným chlupatým
knedlíkem
pro všechny živé

Smrt milencům

Nemám nic proti
vím špatně tajená radost z vydařeného šuškáni důvěrné vlhko
v peřinách a teplo pod zástěrou
stejně jako obřadné vysvěcování popelnic
přetahovat se spolu o salám a setkávat se ve společném štulci
ne-li rovnou jazyky na tomtéž talíři
Nemám jen proč s vámi odpočítávat nic netušící spáče
zkuste to: zavřít oči vyjmenovat zpaměti divy planety
a nic přitom nezapomenout

Teprve když je po všem je kdekdo plný ochoty hledat po kapsách
pudla nebo aspoň puding majzlík nebo kus marcipánu
z hobry
strážníci sami ochotně předvedou jak se držet zuby za střechu
k čemu by tak bylo upírat skutečnost parfému
roztahujícímú svůj paví chvost na konci voje
Skříň na krávu není jistě stáj
co teprv dychtivé pohledy těch co nasazovali druhým do
houslí střevlíky
dlouholeté potrásání rukama až se téměř líbají svými vřídky
zasloužené nadšení pak vzbudí i svalnaté paže harfenic

Nesnili ani ti kdo říkali že funění se blíží
myslí se přesto dál
čelo skryté za trámem na němž schnou povědomé houby
louky plné časopisů
a odhodlané šlápoty v ustydlé kaši
V hubách se dosud příčinlivě sbíhají sliny

vlažka už jde vzhůru oblohu nezapomenutelně stíní
padáky rozevřených sukní Stačí pak stručný ale
nesmlouvavý pohled stranou
na hadr vecpaný zhurta do skleničky
semknout víčka a rozjet se rázně vstříc soupeři
ať se zas roztřeše uzené na míse přítomnosti

Až večer znovu všechno přikryje Zvolna skomírající nadšení
i tajemství prostých ale pádných vnitřních rozporů těch
duševních pranic mezi Moraváky a Čechy
skrytých za krevnatou tvář vzduťou k polibku mezi dva
hroby K zlostnému odfouknutí mraku
nad sousedovu zahrádku
Hrál jsem z plných plic o svém zármutku pěkně od podlahy
až se všechno třáslo Od strupu strženého z průčelí
k mrazení mezi křídly
je někdy všechno jako by nablízku hnilo vodní sklo
jenom sevřít pevněji volant
a pojedje se zpátky ke kolíbce Motyky neúprosně dopadají
mezi rozepsané paměti
v očích sedmnáctiletých je to jen blýskání na časy třpyt jehly
jak přišívá hbitě ke krmítku
cikánku a v liché dny i profouse
Vzápětí znovu roztahují krovky
a odlétají zpět ke svým bručounům mlékařům
Zrazené ruce černochoů v hromadách uhlí
či spíš berly na dně potoka Kudy teď k výmluvám
pod výčítkou poblitého nebe

I já bych se zas rád trochu vzrušoval
svůdným tvarem planety pištěním kuřat zašitých do polštářů
i vraty uloženými prozíravě pod postel
Vylizovat zlato z necek

místo vrtkavých zázračných harantů Pusu plnou zduřelých
rozpaků
přikusovat čeledíny k rodné hroudě
Za každou pavučinou sňatou z vyschlé matky Přírody
slastné zachvění A zas a zas
Potmě mládneš
a kdo by nevřískal když tu tak sfárá na dno
mezi vlastní chyby
Příští válku stejně ukončí pohodní

Ne nešlo o nicotu sotva o hru na rozmarné ožívání noci
jako v černém divadle Jen špalír protáhlých obličejů
podél pokojného střídání slídových a břidlicových řádků
s těmi pískovcovými to se ví
Ukončí funění pověsí bratránka na hřebík
zastře špalek medovým úbalem v duchu zas už vidí na trůně
sličný porcelán svých jedenáctek
coby dvě floberty mířící na křenovou placku

Zrcadla bludiště zatím bez konce násobí
obraz posvátné krávy Dnes mají volno drhnou si čela hoblíky
a jejich bezstarostné hvízdání tropí neplechu až ve
světélkujícím podhoubí
hospodářské základny
Dlaně vztažené k věčnosti jako k zaklínání omšelých vetešníků
přistihnem se sami za humny svobody
jak si rozverně sestřelujeme svatozář prakem

Malí lidé taky lidé

Ve smršti nekrytých směnek chválabohu
cenění dravčích tlam proti čelním sklům limuzin
vrátí zas všechno zpátky k začátku

Mezi řádky

Slza ve spáře ustrnutí
když kroky napříč hřištěm korepetují s milostnými vzdechy
ve tmě za cílovou páskou
Prosím staré srdce tak tedy znovu
nepoddajné srdce rance Po paměti k posteli kde zívá prázdno
z roztažených paží
mé dřeváky tak dosud neklapaly
po vychladlé planetě
V modrém tichu v ohbí zestárých obzorů
živé pleskání hadru jenž stírá olej z podlahy
jako stopy zakázaných her

*

Zády k čelu čelem
k čemu
nad strží fatální podobnosti dvou kolen
čilý turistický ruch ve vráskách lidí se všemi průvodními
znaky šuškáni
mezi řádky
Vzdálené hlasy táhnou na svém vlasci z oranice oblaka
skelné vaty
někde tam kde vzduch začíná být vzácností
jak se film blíží ke konci

Ještě chvíli a jsou tu s ohradou
už teď z obou stran obklíčenou nahými hroty per
v úzkosti tváře skloněné předem nad město jak nad kouřící
zbytky jídla

Úhlopříčka neúprosně protne hloučky pionýrů
v přespolním běhu napříč podzimem

*

Nejde tak o pušku jako o záblesk prsteníku
mířícího dál pod pás Muška zatím dál hledá čelo
dorovnávána zmítáním klády v koutku oka

Pěkně v první osobě jazykem napřed
v milostné predehře k podrobnějším výzvědům mezi
hořkými kořeny
za dnů migrén když se medajlonky na krk znovu třpytí
v oknech
zřetelně jako pravopisné chyby
Obrátit kapsy ven do světa vytrvat
proti sílícímu přílivu cizinců do hlavy
jsou-li už krátkozrací jimž je odpíráno rozluštit i partitury
s notami mušinců
Nenápadný domek veřejných lázní
jak právě vypouští páru v obklíčení předměstských zahrádek
tam kde se právě pilně dělají dějiny

A dům ční roste jako z vody
kapátka se lámou v uších
Jsme tu místo pouličních tlampačů i nejsme jak se to
vezme
něco námi proudí ale je to důležitější než pouhé kuckání
něco nás dovezlo až sem ale nebyla to obyčejná lopata
Brýle jsou na padrť nakonec nepřijdeme ani o vítězný doušek
jásotu
Konejšivá záře čaje ve zvláštním koutku vyhraženém vědě

Všechno bude ještě trochu prší
už se nenadává

Prodřená náves (čili Dolanského pes)

A tak být znovu pro požár i proti požáru v dialektické hře
plamenů
přenechat mlaskání aspoň na chvíli jen matkám horninám
podél mírně trpících průčelí od předpotopních stenů trakaře
až ke korunovací závratnou daní z přepychu znovu ruku
v ruce přerůstat trpělivě plot
pro radost z výhledu na rozlehlou kůži příští veselice
Alespoň na chvíli zas držet pevně v zubech límce bližních
bez hnutí zívat pohledem jako se hraje na vzájemné zahánění
do zrcadel

A obtěžkané oko pracně rodí svou zlatou hroudu
uříčené ale ukojené
svalnaté královny na troskách lepších předsevzetí
s hlavami makových zrníček
Jistě jsou za námi oslnivější třísky z páteří
kdo by si jenom nepřál
podržet co nejdéle v kukátku malý ráj
vzdáleného kynoucího těsta
aspoň dokud se čelo nezatáhne mraky dokud tma nepohltní
také cihlu
vzdálenou co by bednou dohodil

A my dva trochu zaražení před novým pokračováním
našeho mlčenlivého souboje krátce: po náletu
má boule vidí tvou
ve městě prázdných láhví
sami se sebou a svými jedinečnými dojmy vzbuzenými

leteckou akrobacií krejčovské jehly
Satén vleklých souloží vychází lenivě z módy
ještě že na vzdáleném nádraží si za nás pohvizdují
chraptivě přemlouvají kameny a hučí do dřeva
jen se nebát podívat
a vidět
skutečné díry ve zdi odkud den co den vyjíždějí valníky
proti hradbám ranní mlhy
Ne nejsou to žádné komtesy chroupat se ale dají
jako že ze mne mluví pouze ty jež v člověku nepřestanou
pracovat
aby už vycházely nastrojené jenom do jeho údivu

Prostě jen tak trochu jak se říká pocuchat vlasy kráse
a vrátit se zas ke krájení drnů do rodných temnot
k mírně orosené kovadlině vprostřed zářícího domova
Hlavně už dost vrtění drahé pochybnosti
nehybné konce provazových žebříků spuštěných do ticha
jsme na místě
mezi opomíjenými střepy obletovanými mouchami
kolem kterých krouží neznámé planety
mezi průhlednými stíny dvojníků
a jejich dvojníků

Navigace převzala vládu nad odpolednem
vyříd'te mé srdečné pozdravy pokud mě potkáte
s náručí plnou blesků a vašich umouněných cepů
Už nejsou poklady pořád ještě jsou však půlnoci neúprosné
skluzavky

Stinkou na prstě tečku za každým tvým krokem
belhavá bouřko záludná zdlouhavost tvých finišů
Bez milosti Neúprosně až na konec poslední chodby
ve vylidněné zprostředkovatelně práce

Tma v kouli

Prokopovi a Nadě

Nikdy jsem netvrdil že mi při spaní světélkuje čelo
ani že se nevidím v zrcadle pro oblak parfému z konce století
Jsem tu sám jako svíčka na mém psacím stole
mezi čtyřmi stěnami ranní mlhy
jako doma
Sám s nezodpovězenou otázkou
jak dlouho do noci se kolébají limuziny zaparkované hned
 navečer u kraje chodníku
sám s hodinami na věži nad vzdáleným severočeským
 náměstím
i s nevyžádanou odpovědí křiku od sousedů
Setkání podmořské miny s medusou v neslyšném proudění
 mé krve
má ve mně zaručeně diskrétního svědka
Ne já to světlo samo vás přilákalo na obvod své maněže
 černé krůpěje
třebaže s velikou chutí přijímám vaše zprávy
o úpadku vzdálených mozolů

Také z druhé strany opony už bude noc
Hluboká tma s platností nezvratného důkazu a tvrdošíjné
 krápání z kohoutku
právě tak jen pro jedny pozorné uši
Zatímco skleněné sloupy kolonád se nehlučně rozeznívají
 signály ze vzdálených pobřežních porostů
sem přijde velký černý pendrek nehybný jako by byl dostal
 pořádnou ránu

Dál za polárním kruhem je už jen polorozbořená hladová zed'
a naše vzájemné urážky dosud marně hledající jedna druhou
Čas od času vznikne menší prodleva
mezi dvěma bednami uschlého listí mezi zakutáleným
tenisákem
a sousední planetou
Mezi mnou a vámi
jestli se ještě někdy potkáme na chodbě mezi dvěma výslechy

Odlesky zamžených zrcadel na konci křivolakých vrtů do
hlubin žárlivosti
dvojí krok uvážlivě měřil trávník nad zakopanými zbraněmi
pro souboj
Docela by stačilo jako dosud unikat svými řetězy z nejbližších
řinčivých svazků
srozuměn se srůstáním větví
doopravdy však soustředěn jen k setkávání podzemních chodeb
a k souběžnému zahlazování stop

Cena kterou má už mezi přáteli jenom neúplatnost rtů
semknutých za bouřky
ve světě bez děr a taky bez jam
bude nám dopřáno nechat štvaných pohledů
pořád jen posmrkávat pokašlávat a neumírat
je toho až až
Rance stařeckého prádla roztahané v trávě mezi pražci
v syrovém světle rána před popravou
věnujte radši ještě jeden pohled dnům svých odpadkových košů
sutinám trezorů dole v hloubi lomu
dokud je čas dokud váš určený penis vjíždí zas plnou parou
do budoucnosti
jako když kláda poháněná veslaři prohání po zahradě víly
z kanceláře

Kalamář a jeho stín

V tichu vzorně padnoucí samoty
a mám znovu po pracně nabytých vědomostech
v pokušení poslouchat už jen pokyny z vápnitého dna klobouku

Nepotřebovali jsme protahovat vznešenou krasojízdu
dospívání
abychom se dovedli přimknout k zavlhkým bokům jarní tmy
Od hořkého sněhu na jazyku ke krtině čerstvého zbořeníště
slepá okna si předávají výhled na spálenou zemi
Pravda je při vás proroci krápníky vadnoucí zkušenosti
jen co se vlna zimnice stáhne zas pod kameny co si poslední
zbytky pralesa vlezou zpět do svých obdivovatelů
budeme usínat jak nikdy

Ted' ale rychle přežehnat rozházené hroudy
za další přečtenou stránkou mizící na obzoru
rychle tvá bosá noha balící mistrně žváro o podlahu
Vidím naštěstí o pár tahů napřed až k nenápadné vichřici
která od základů převrací pořádek dní v týdnu
rozmisťuji nazdařbůh kliky ke dveřím na čela známých
ani nemusím mít ukazovák dlouhý jak ukazovátko Rychle
ještě nějakou tu cíněnku pro zčernalé studenty na jeho
konci
nádavkem i pár zbrusu nových polen jejich matkám
mužně zkamenělým hned vedle svých zástěr

— Nikdo netuší tragedii toho kdo se rozsypal smíchy
z druhé strany vrat —

V přestávce mezi dvěma pohlavky
otvírá se dokořán vstříc novým nadějím
zas má být živo v průchodech práskání karabáčem a záblesky
vĕhlasných řezáků
nad loužemi pomejí
Namísto střešních korouhviček zastříkaných blátem
alespoň tichý požár dechu nad posledním stolem
tou měsíční krajinou
snad už teď uvěříš v neúplatnost nebezpečí
spíš než těm pro něž je životní úspěch že si zahvízdali
v prázdné manéži
To skalní rozsedliny potřebují konejšivé oblaky
ne my
nám chybí sotva těch pár převratných myšlenek které by nás
napadly ve vyhnanství
pár zbylých volných míst mezi šavlemi vyloženými do
chaluh
na podemletém břehu

Jistě i já bych se rád zpovídal na potkání i já místo toho
je čtu němé pozdravy ze rtů druhých
soustředím se na řinčení řetězů a sliním nedočkavě tužku
když chci napsat „Hoří!“
jako každý jiný
Naštěstí ani ti nejpobledlejší z nás nejsou všichni na umření
Rychle teď vysypte všechno z kapes na chodník
ať se aspoň tak zjistí co si kdo myslí pospěšte si ach zazděná
kopyta
přizpůsobovat se dokud je čemu
ušima i dláty

Uvidíte Nerudnější přízraky se přijdou dobývat do našich
starých županů
jen co konopný kůň zmizí za obzorem jen co konec provazu
který za sebou odvíjí
konečně povolí a zůstane tu bez hnutí ležet v prachu

Černá schránka

Noc v hotelu

Kurník ne
Radši pomník
Triumf břemene
nad rozměklým nosičem

Ze strašnických úsloví

Čertu mezi rohama se nezabydlíš.

Cihla patří pod kost.

Usnout na slezině, vzbudit se na čepici.

Kdo míří do Strašnic, dojde do Jilemnice.

Člověk, čili uzel na přírodě.

Veslař koření řeku.

Hůl je třetí noha.

Jak ke klobouku, tak i k libidu.

Tvá kulička žene do důlku vlastního otce.

Lidé jsou lechtiví i potmě.

Král krále nepotrká.

Kapka české krve zbarví oceán.

V noci spolu smrkají do prostěradla, v poledne se jim na plotně pálí látka.

Marně volá loudal za botama: „Ke kostelu!“

Majitel je vždycky v nevýhodě.

Po večeri se všude dojíždají tmou.

Hajný v lese není nikdy sám.
To, co se v tobě vrtí, není Káča.
Darovanému čertu na rohy nehleď.
Papír nám nevystydne.
Červotoč je nejlepší truhlář.
Kdo má nůši, má všechno.
Oběd nevrhá stín.
Sednout si na střechu s bičem nestačí k jízdě.
Lepší vrabec v hrsti než cecek na střeše.
Cestou nám dál rostou nehty.
Mladí zajíci, staré krajíce.
(Vrabec v hrsti, ale cecek na střeše.)
Kde visí provaz, najde se i oběšenec.
Živý se holí bez pomoci.
Prodavači ryb balí krám první.
Milenci jsou vděčné publikum.
Tančí se i na tanečnickově hrobě.
Mánie, noci upije.

Za

Proti

Proč

Nejistotu zítřka

Jistotě včerejška

Protože žít je víc,
než dělat hlídače
v galerii s portréty
slavných mrtvých

Nevypočitatelnost
prvních erotických
zážitků

Sebedokonaleji
organizovanému
skautingu

Protože dobré
vztahy k vedoucím
a nadřízeným
se nakonec *vždycky*
rovnají zradě, kdyby
jenom na sobě

Sólo na bicí

Mláčení pěstí
do stolu

Pro krásu rytmu

Procházku

Cestě do práce

Pro krásu arytmie

Kanibalismus

Vegetariánství

Protože našemu
triumfu nad kořistí
dává cenu jen
vědomí, že bychom
jí mohli být sami

Psychoanalysu

Zpovědi

Už z nenávisti
k pokleku
a z přirozených
sklonů k životu
na pohovce

Za	Proti	Proč
Auru	Aureole	Ze stejných důvodů, z jakých nás víc přitahuje bludička než svítilna
Zasvěcenost starých okultistů	Inženýrskému odbornictví	Protože nejde o to, vidět ve dne, ale potmě
Noční ticho	Dennímu hluku	Protože plnicí pero, které se při měsíci kutálí po střeše, je i moje pero
Němý film	Zvukovému	Protože slova jsou v poslední instanci vždycky překážkou dorozumění; jen v tichu „můžeme skutečně vidět, slyšet a cítit, co jsme a co jsou věci“
Krev	Vodě	Protože první rozpaluje a druhá hasí
Vodu	Inkoustu	Protože jenom neviditelné písmo nás <i>otvírá</i> tajemství

Za

Bobry,
mezi kterými
bych se býval
chtěl narodit

Přesvědčené
kuřáky,
jaké mi ztělesňují
Peter Lorre
*(Muž, jenž věděl
příliš mnoho)*
a Belmondo
*(U konce s dechem)**

Proti

Čechům,
mezi nimiž
jsem se narodil

Českým
nekuřákům
a váhavým
kuřákům-
hypochondrům

Proč

Právě proto, že to
nebylo naopak;
a pro představu
ohromených Čechů,
nacházejících při
návratu z práce
místo svých domků
a zahrádek jen potoky
s chýšemi z trávy,
v jakých žijí bobři

Protože myšlenka,
že svět je jen velký,
víceméně porostlý
a zvrásněný
popelník není
o nic méně
přijatelná,
než jiné pohledy
na zeměkouli

* V závěrečných scénách těchto filmů přežívá kuřácká vášeň obou hrdinů je samé: poslední Lorreho cigareta vypadne vedle jeho chladnoucího těla dosud hořící, Belmondo vypustí dokonce z úst poslední obláček až za svým posledním vydechnutím.

Poslední zprávy

Sem, na kámen, který překračuji, zvíře úleku s vytřeštěnými očima.

Utéct: prázdná židle za oponou kouře uprostřed pouště.

Za vinným listem je otevřená schránka s klíči.

Černá krůpěj žalu, sama mezi nahými prsy.

Zatímco tužka se kutálí po papíře, odlesk měsíce na nehybné hlavě sluhy z ebenu skrytého za závěs prázdné haly.

Živí pleskají o živé v boji o chlebový práh.

Jindřich Štyrský: v plné kráse tepen otevřených do chladu slunečního rána z konce podzimu, mít pro sebe všechny Baudelairovy kravaty vyložené ve spadaném listí.

Papírová zástěra z dětských vystřihovánek se trhá tam, kde se rozestupuje skála.

Poklad: třpyt provázku v srdci umouněného krámu.

„Kláster mých vajec,“ říkáš.

Růžové tajemství Multiplánu.

Rozjívění vrtí synem v srdci Ostrova.

Thelonious Monk čili Tyfová pánev.

Jen vzlétla jako kus masa uchvácený větrem, snáší se tato věta se sněhem papírků.

Hra: v tišině za vadnoucí vlnou, s očima v dlaních, slepá dívka za stmívání počítá pilně do nekonečna.

Klára je kláda plná kár.

Tajnosnubný v pravoslavném kostele.

Recept na Kostnický koncil.

Švanda Dudák u vrat tiskárny...

... a slečna na kolečkách.

Ve Znojmu se vzpříčila okurka.

A tvé bezúlevné sevření, nespavosti,
hloubí noční sluj *zevnitř*
jenom rozlehlejší a pevnější —

**Okno
zrcadla**

Vzdušný most

(Nikdy jsem nepěstoval milostné básně víc než milostné dopisy; měl jsem dost „práce“ s tím, že jsem lásku žil, psát o ní mi při nejmenším připadalo jako zbytečný pleonasmus. Přitom je jistě v podstatě milostná *všechna* poesie, kdežto omezit ji na milostné téma může znamenat jen zúžení. Požár sesedlý v růži...

„Vzdušný most“ pro mne rozhodně byl výjimečný výlet, jež jsem si povolil jenom z dost zvláštních důvodů. Především vlastně proto, že i jeho milostnost je dost relativní; spíš než vyznáním lásky k jedné ženě je vyznáním z uhranutí realitou. Tam, kde podobné básně většinou skládají svět k nohám milenky, mi šlo naopak o to, oslavit skrze ženu samu skutečnost: vyslovit s milostnou závratí závrat' ze světa a z jeho konkrétnosti, jak nám ji znovuobjevuje právě láska a vzrušení, jímž jítří naše vnímání.

Měl jsem ale i další omluvu: nepsal jsem báseň pro určitou, ale pro pomyslnou bytost, v době, kdy jsem žil pouhou nadějí na budoucí milostné setkání. Alespoň při svém vzniku tak neměla nic pleonastického; a třeba jsem tehdy ve svém životě „stoupal“ jako málokdy, vděčil jsem za to hlavně lákadlům a slibům, jež jsem jen tušil v dálce. Viděl jsem v tom konečně své poslání: „Jsem ten, koho čekáte, ten, kdo vždycky teprve má přijít; ten *jiný*, koho dosud neznáte a v kom se ztělesňují vaše nejmělejší naděje. Podobně pro mne mé básně mají všechnu vzrušivost kroků, jimiž ta, jež se dosud jen blíží noční tmou, líčí na můj dech zápalná oka z hedvábí...“

Právě to zacílení k nepřítomnému dalo asi nakonec básni i nečekanou pravdivost. Ta, již jsem skutečně potkal krátce po jejím napsání, mě neuváděla do světa jen svou náklonností; byla mi iniciátorkou i díky svému věku a tomu, že jsem ji potkal po odjezdu z Prahy, v cizí zemi, kde mě spolu s ní čekala i nová řeč a nové mravy. Znovuobjevení lásky mi doslova splynulo s novým poznáváním planety...

Zbývalo jen dodatečně věnovat „Vzdušný most“ Huguette S.)

Přijd' skutečná
palčivá vlahá v šeru
a dej mi skutečnost
nezredukovatelnou jako nelze převést zmačkaný papír
na důvod pro nějž se stal obětí zlostného vzplanutí
hromádka mrtvých střevlíků na mříži kanálu uniká
světlům
klubko falešných árií se sténavě valí tmou
Zatímco tvá ruka sestupuje po zábradlí
otevíráš oči pozorně jako se natahuje spoušť prázdné pistole
tváří v tvář nočnímu násilníkovi
co vidíš nepůsobí méně na tvůj obličej
než roční přírůstek zvěře na rozvoj kožešnictví
Stopky pohozené na náspu ciferníkem do škváry
míjí vlak s čerstvým průstřelem v posledním vagonu

Přijd' nevyhnutelná
ze zákulisí za humny
šiř všude kolem nezadržitelné důsledky své existence
v příkrém rozporu s nehybným povrchem měsíce
kámen se řítí ze skály a strhává lavinu
Jak se odvracíš jak ukazuješ od vzdálené tabule
jenom netknutou skluzavku svých zad
tvé ozvěny pronikají stmíváním jako kruhy na vodě
od masakru mezi tvýma nohama
až k trávě opuštěných bojišť na kraji hlučícího města

Prchat mít tě v patách jak září hořícího stohu
uhýbat pohledem a mít tě pořád na očích
jako špinavé límečky pod zrudlýma očima vtipálků

ještě i vprostřed Azurového moře
Cítit tě bušit v krvi i se zatoulaným článkem
starého řetězu
jsi skutečnost jen proto jsem ti dál v patách
daleko za hranicemi zakázaných území
Mezi kožichy nespočetných ponocných srocených na náměstí
klestit si cestu zpátky k tichu nahého nože

Vím je čas jít spát
zmlklý svět je teď jen výměna záblesků mezi kostelem
a kůlnou
tvůj pohled nahý jako prst položený přes rty
narůstá dalekým zasněžením hor milovat znamená vidět
sám viditelný Od vrásky na čele k rýze na dlani
taješ bílá mezi zbytky roztrhaných polštářů a knih
tví mučitelé se zas jen zamyšleně hrabou tyčemi v ohništi
teď i zaskřípění brzd to jak se láme hlas
vstříc nápisu na boku lodi která vyplouvá z mlhy:
HORENTNÍ SUMA
a vítr jak odkrývá v trávě skrytá drátěná oka
zas bez viny se zbrusu novým štěstím z kličkování
mezi zpřetrhanými provázky sezónních výprodejů

Skutečná do všech stran
jen bud' I prales v křídlech tropického motýla je ještě hustší
zblízka
přibitý světlem lampy na stěnu hotelu
budeš nepřestanu stavět z mlh dávno zbořený dům
a ztotožňovat se s nadcházejícím podzimem s prouděním
modravého údivu z balíků prošlých zásob
do dalekých popotahujících tváří
Čekám vás dějiny suchý třesk krátících se dní
a přibývající skládky překližkových pantátů osudových žen

chutnám už teď tvůj chleba s blátem reptání vyhřezlé
z naruby obrácené rukavice

Vím jsou i tvá ústa pěšiny propletené s hedvábím stuh
plaché vyzvánění pavučin polykaných tmou noční továrny
stopa se ztrácí před pařezem padlý strom zarůstá zpupnými
šlahouny vzteku
daleko od kaprála jak zkoprněl v křížové palbě horských sluncí
Víc než kdy jindy opatrně nalétat
na tvá ramena nejbližší z pahorků vidět zřetelně každou
hrudku sádla
tající za nimi na špinavé louži oceánu
zas a zas se proplivnout očima chůvy
zpátky do středu nekonečné neděle Drnčícím okapem krku
se hrnou zas potoky světla

Drnčícím okapem krku se hrnou potoky světla z keřů
obnažovaných větrem řinčí nespočetné klíče
sotva jarní květy ztlumí na chvíli své běsnění K smrti
utančené paragrafy jsme to my sami
jak zvolna zhasínáme ještě tam kdesi v dálce vprostřed
příštích potomků
my sami za teskného dlužení večerních stínů
na nedohledných kobercích vítězně rzi

Bud' mi skutečnost nikdy tě není dost
skutečnost to co hledám jak čeká všude kolem jak nás
přerůstá
a jak v tobě doráží
bud' chci tě za barikádou schnoucích kamenů
tak jako o pár hodin později za obalem protrženým do smršti
do horkého zvíření třísek
Vzápětí umět znovu uklouznout na slině nejbližšího pondělí

jsme-li už právě tady vyměňujeme-li si hrůzně skřípějící
důvěrnosti
za harampádím mlátiček těch rezavých mraků Tady pod tím
neústupným nebem
kde trvají jámy řemenářství i krátké výstřely mostů
bez konkurence
jako strom s břitvou ve světle společné slávy

Uprostřed skutečnosti
zkus to teď sama Tvé ticho mezi dvěma kameny
nebo v černém strupu vypálené trávy tvá kůže nahá a pustá
jako odpoledne
otáčející zmalátnělým ostřím v ráně nudy Zívneš necháš se
vršit železniční neštěstí za zdmi nádraží
a narůstat spravedlivý hněv mezi průhlednými hroty
šera Sama mezi netknutými zrcadly
vydáš hlas vytékající krve
stěny lomu zaplanou tvým světlem vy se držte dna
kotvy
Něčí slina prudce zasyčí ve tvých zkroucených troskách
jsi skutečnost to co nás dostane

Svítání trpělivě vztyčuje tvou vlajku z hadrů a žíní

(Jaro 1968)

Země nikoho

Pro tmu zavřeno

1

Když už se tedy vlci necpou v noci vědomostmi
Když už jen mříž stínu uvězní oči naproti
k věčné slávě opadávajícího nadšení
Co dělat ani trpělivá práce plísně přitom nepřestává budít
obecný zájem
Mluví se taky o hromadných výletech o útěcích
k vidinám z rychle projížděných zatáček
Okolo pravda rozezná jen psa a motocykl taky svatební
koláč
k nerozeznání zohýbané vlnami

Hvízdej dál to se ví jako by ani nerezavěli za zády
na naše seznámení bude čas později
Má postel je ještě trochu rozházená
od posledního zemětřesení
Rozsvítíte chci říct: uvidíte

V závětrí samoty když tě přicházejí vypít
plantáže chlupů přízraky hrdě vztyčených antén
jsou bez hranic v tvém překvapení
Naproti tomu přežralé úsměvy bližních ach ano bledule
v tom jsem celý
já i mé navštívenky
Když bude někdo tak laskav a nasadí si klobouk
vyjdeme si na malou procházku

Můj hlas letěl jen pár metrů nad vámi ach
nehybné hromádky
nehybné knihy z kamene a rozházené kosti
Čestně
v tom jste celí

2

Vata nic než vata je slyšet ze tmy
Noc nepřeje sklu které co chvíli ukončí svou němohru
v liduprázdných čekárnách nejvyšších sfér
Náhota zůstane nezvěstná
A ty

Aby je bylo možné rozehnat musí se ovšem nejdřív seběhnout
a už se zas začínají vytrácet: první a hned v patách za ním i druhý
jen třetí se nechává trochu strkat čtvrtou
Za vratkou barikádou z prázdných láhví
postupují na chvíli krajinu mléčným stuhám
a vánku smíšenému s lehkými rozpaky

Bednění všech těch hlav skrývajících skutečné dělové koule
Hlavně už jednou skoncovat s myšlenkou na lidi už bylo dost
těch věčně přešíváných nekuřáků
Ani ta whisky kterou pijete
vám nepatří ne víc než stále řidší blesky
na nočním nebi

Jediný zákmit světla a odhalí naráz celé pobřeží údivu

Sukně jsou těsné to je vše co chci říci
a tam kde byly kosti
není už nic

Théâtre de dix heures

Sundej si brýle a pojd' blíž
Milostpán se ovšem radši valí k oknu ted' však už vím na co
 rozebírá vítr
to co přesto navždy zůstane košilí

Jistě prostořeké pero nikdy tu nejsme zcela sami
ne víc než jsme autory stolu kde sedíme
před tím čemu říkali maso
a co se dávno jen tak povaluje mezi jinými zčernalými zbytky
Potoky se nevracejí kdyby jen z nejbližších křižovatek ostatně
 to nejsou potoky co hučí tmou
jarní bouřky dál střílejí po nevinných své bezové kuličky
Nakonec i ústa od borůvek slabikující němě slovo „svoboda“
nebo snad „koupelna“

Do tmy a nazpátek tím spíš
na náledí ztichlého mramoru

Tím spíš se pokus udržet
z téhle strany pažby

Fronta na potíže

Těch lidí co tu dnes prošlo
jako by vlekli své orosené přibytky
z hodně nahrubo tkaného dávnověku
(Molo: to co se dnes a denně drhne do běla
rejžákem kůže)

Jsme tu jen my dva on a ty
tak jak tomu bylo od počátku světa věčně zavátí držitelé opratí
Chytráci pikali* jejich stíny se honily
V posteli mezi zvlhlými kuličkami vztyčí se naráz hnusná
koudel něhy
Modrým plamenem
zase až k „nebo ne“

Vletí pak do náručí bůhsámví vlastně odkud
rytíři zlámaných lyží těžní klec útrob
za zády kamen jen zběžná vzpomínka na válečné řinčení
V hlubokých neckách s mlékem mateřštiny
nejasné obrysy výhružného paláce

Kamenný uvaděč
daleko nedojede

A vítr se obrátil

* Od slovesa pikat: hrát na pikolu.

Země nikoho

Pořád v běhu

jak nespavost rozpalující tvé oči nejhlubším zaujetím
Vítr jak se zvedá z prázdné stránky
proti nehybnému průčelí muzea zbraní

A šlo zatím jen o mrazivé osamění
před sklem vypleněné výlohy

Bez vyzvání

ohlásí se tvé netrpělivosti jako rozhodující chvíle
Vítězným pohybem jímž se střásá kožešina z ramen
pod hrábě krupíerů zatímco stín uniká
a padá o metr dál na vypřažený cestářský válec
V nejistém postavení slova před vyslovením
nezapomeň že je vždy znovu ve hře všechna rovnováha
Úzkost z nedoručeného poselství v očích znásilněné školačky
Ruka s roztrženou obálkou a ruka na volantu pusťte mě
mezi ně

Vidět se zblízka a zas z dálky jako nedostupný střed fontány
plně zodpovědný za každou zachycenou vůni
za každou změnu větru poslušně sledovanou cípem trenčkotu

Vidím to odtud

přehryzané opratě v koutě sklepa
pohled ještě uhýbá a křik už rozráží vzduch
Bílá výhružně září z polštářů jako neobjevený poklad

Z první osoby do druhé a zpátky

Nezapírej že prší
když je to pravda Všechna hrůza stařeckých záhybů
na prostěradlech jimiž si vlajem vstříc
A středa stará vojna se nemá k odchodu
zatímco měsíc zalévá tvůj nárt v pomníku na náměstí
 městečka v severních Čechách
otcův stín se blíží ke kleštím
tiše
příliš krátké žebříky zmrzačené prsty
Tiše určicná kořist

Vidím vás snad už jen vzhledem k
Kdykoli kniha rozevřená v ohništi rozsvítí zas kovářské čelo
 prchavou myšlenkou
vidím vás tužky a sukovice líně postrkující mraky nad
 vašimi hlavami
jedny jako druhé vláčené loužemi co lidský perník
a přece vítězné Vždy znovu
při navyklém nahmátnutí spodní zásuvky
Dějiny klokotají dál ve svých hrdinech dál se trvá na systému
 lesních pěšin
dodnes tvrdošijné ztroskotávání výpočtů na úpatí
 nejbližšího mraveniště
u slov U STRŽENÝCH KLIK

A pro změnu je tu neděle zřetelně a bez výstrahy
metrová kovová tyč bez otisků prstů
před prahem Jugoslavie

tu a tam kratší dráty jak vedou rovnou k prázdným hrobům
jinde celé potoky podobností
až k soutoku exploze na oslněné scéně ke slávě stožárů
 splihávajícího šalvěje
Jak znovu vyzradí úporné smekání klobouků vstříc hřmění
jsme ve svých vráskách
na krok od rozvratu jímž se zabydlují příchylné mateční louhy
v hvězdných galaxiích starých pneumatikách
Hrdinové v parohách plno odpadků
se vracejí od roztržených trezorů
jen chvíli a dolehne sem ze skal i triumfální svist švihadla
Mít právě teď pěnu u huby znamená aspoň nelézt marně
 zpátky přes zídku plusquamperfecta
pro dávno zkamenělé sousto

Jsou i závratě vyvolané výhledy ven ze zalknutých doupat
prázdninové vyhlášky o ztracených zákolníčcích

Sečteno

hniijící poklad na dně vráceného pohledu je moje
 spravedlivá odplata

V armádě zásuvek jsme si rovni

Hbitá palčivá
paprsek jedu zvoní o loket
velká vrávoravá
mrak v troskách

V kulisách sražené krve
rozvěšuje sbírá
své mezikontinentální kůže
žlutou zimnici své pýchy
odřená lana dál drnčí po tvém boku
ve vypleněné cele
Pít rovnou z láhve
bezbarvou lávu pádu

němá hrana zaplavující skutečnost
ze všech zvonů nudy

Sbohem, rodné Úbytě

Zbyňku Havlíčkovi

Dosednout teď zlehka v koutě na židli tiše roztávat jak zbytek
předjarního sněhu
v louži naděje
v metr závratného pádu mezi klikou dveří a prahem
Stepní požáry jak dál nenasytně stravují
sličné hromádky ubrusů na neděli jejich trpělivé čekání
v bezkrevné krajině za klíčovou dírkou
Zčernalé plameny jak lížou umíněně sůl ze stropu
v nočním tichu rozlehlých tanečních sálů
uvnitř otřískané rasovny
Požáry plameny
nechaly jste nás tu jen s trochou omítky na šatech
uprostřed černých zdechlin od nichž nelze čekat sebeslabší
zápach
a uprostřed jablek uskladněných na zimu

Vidím teď zřetelně vašimi průhlednými těly
až k neviditelným bludičkám blížícím se k vám zezadu právě teď
ve výšce srdce
Sestřelené koroptve zpřelámaná ráhna strašných lesních
korábů
vlajky s písmeny stoupají na stožár postupně od A do Z
vzhůru k orosným vrcholům
Náhlé žuchnutí v hlubinách vlastního stínu
a znovu zvolna dobývat ztracenou rovnováhu
jako když se v nálevně hebce zabydluje plyn

Říkal jsem ti má osiřelá královna mělas všechny přednosti
volnoběžky
trvalo léta než tě vyždímali do poslední slzy celý jeden život
než jsem s obřadností sobotní koupele
konečně nad tebou zlomil dávno vyrudlou hůl

Venku v náhlém větru vítr využívá zmatku
a vplouvá se smíchem do zákrutů prvního tance
Všechno je směnitelné za drobné obecné inflace venku
ve větru za slábnoucího zvonění zbraní
má tečka ze třpytivé slídy mizí jako poslední
v rukávu větru

(Březen 1968)

Jeho Veličenstvo Hrnc

Bude vrzat ještě dlouho do noci
s bůhví čím v podpaží
Jde o to co nejlépe se zakousnout do krásně prorostlé
podstaty
brumlat si s vemenem zatímco kolem se trhá
mlha tvé ranní toalety pokyn k příměří nebozezům
a dlátům
jen váhavě couvajícím od očí zakalených vleklým
nedorozuměním

Neváhej a vejdi půlnoční holi

Svišti černých myšlenek zavěšení v tajících větvích
Nebudu strašit
dlouhými stíny napínáčků když zaléhají měsíční krajinu
dávnými otázkami po původu deště když ten už nedočkavě
dupe na cestě
v úzkostné myšlence hlaváče sevřeného do kleští
ve vratech své honosné koželužny

Po původu větru když bloudí v anonymních řádcích deníku
bílou tvář krajinu bez hranic
a bez tváře

Železná neděle

V Québecu se nikdy tak nenasmáli
dokud nesprchlo na skleněné střechy
Zatímco zítřek vrhá dveřmi svůj zkřivený stín
zbloudilá kulka hledá dobrodince Lidská oblaka
zdi a jejich rozpustné sestry
rozptylující se kdesi nad Québecem

Nikdy se v Québecu tak nenasmáli
Řeč ulic vsakovala do domů laskaných občas boky štvané
zvěře
Stoupat znamená slast ale jen při snášení lze mít pocit štěstí
Rozeznávat stále zřetelněji třísky na svém stole
Žít
tady v Québecu nebo kdekoli jinde

Tak se nikdy v Québecu nenasmáli
Nebylo proč nebyl žádný Québec
Unikající plyn se zvolna rozlézá pouští
nejtupější pohled až nakonec vyplouvá ze dna
Vítěz ověnčený svým neštěstím
už zdaleka viditelný

V Québecu se nikdy tak nenasmáli
Už se ví že když náhle umlkáš
duní v tobě padající kolonáda Dnes jako včera
stín natažené ruky zvolna vadne
Dnes jako včera
žádné nové zprávy z Québecu

Skluzavkou incestu

Ale i kdyby

I kdyby už nikdy nebylo možné říct: tak prosím vaše chodby
vaše skeptické brázdy táhnoucí zvolna za obzor
bez naděje na návrat

I kdyby jednou skapali poslední prýmkaři
mátožní lovci vlastních stínů už dávno neteční k nejhorším
urážkám

Kdyby nás jednou neunesl zesláblý vítr
a klubka černé vlny byla všechna beznadějně daleko

Dívej se

Taktovka která trojčí nad propastí

Jděte si zuby

celý ten málo nutný vlak dvaatřicet prázdných pokojů

Záře nezadržitelně prosakující mezi dlaní

a tím co dlaň není

BITVA ČAR

zběsilejší než jindy

Mlčenlivější než ticho

údiv který z něj pomalu ujídá

Strup růže

Pod pečetí prachu, černočův nůž
je jen modravý odlesk bezpráví
v hrobce metra, krach dehtového krále.

Sirotčí smích, drť drti, usedá zvolna poblíž pramene,
ach knihy, na smrt bledé knihy.

Krevní banka

Stržený v jantarovém srdci
můj motor se přehřívá, svléká mi všechnu záři
a stře ji okolím,
kde jen marně chce zakrýt nestoudné útesy léta —
a vy tu nic nezmůžete, prochládlé dcery narkóz,
přísné jizvy bleskových depeší.

Drž mě ve své nenasytné výhni, tady a teď,
na výši přítomné chvíle a horizontů z masa,

zbrklé lokomotivy, jak tuče nasupeným křídlem
v pavučině, stříbrném hlenu.

A příště...

MEZI BOTOU A KOPYTEM
NA HŘBETY ANGLIČANEK
NA ZDRAVÍ ZDRAVÍ
V KRAJI ZDROBNĚLIN
CHRAMOSTOVA BOUDA
LIDSKÝ PENÍZ
HADROVÁ MATKA, OLOVĚNÝ OTEC
POZÍTRÍ ZAČÍNÁ DNES
LIDÉ ODCHÁZEJÍ, TREPKY ZŮSTÁVAJÍ
DNES: HOUBY S OCTEM
POSLEDNÍ KYTOVCI
KALHOTY V NÁS
BLUDNÁ LEDVINA
PRAHA ČILI VEPŘOVÁ
MÉ UŠI MÉ BEDNY
HRDOST MÍT ČELO
V CIZÍCH KAPSÁCH
JAZZOVÁ PLÁŇATA
DÍVČÍ PECE
SLET ANDĚLŮ
MOMENTKA Z VÝLETU UPROSTŘED LESA DCER
VÍNO TEORIE
KULOVÉ ESO
UMENIE A GÝČ
PLUNDRY ZÁŘÍ
PŮLDRUHÉHO METRU STARÉHO NA CHLEBU
FRANCOUZI, POLÁCI, FRANCOUZŠTÍ POLÁCI
UHŘÁTÍ PLATÍ POLOVIC
TATRMANI SOBĚ
STRACH Z OTAZNÍKU
ČTYŘI STA JSOU ČTYŘI STA

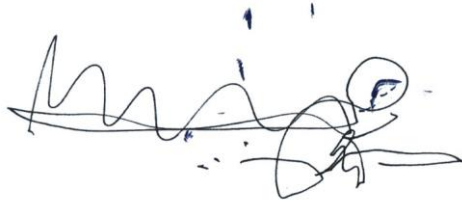
MODRÉ SRDCE

čili
UŠI

(Paříž 1970–75)

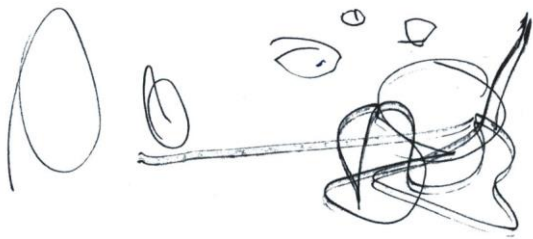
Ostatním

— a zítřejším sněhům

Nejpodivuhodnější z hostů prý chodil do jedné pařížské restaurace: zabrán až do poslední chvíle do četby novin, neodkládal je ani na jídlo; jen je vždycky přitiskl pravou rukou na prsa, spořádal svůj předěl levicí ozbrojenou vidličkou – a pokračoval co možná plynule v četbě.

Tento svazek (jako ostatně každý jiný) není ani třeba číst Úplně stačí přidržet si jej při obědě na prsou.

Poslední běloch

Jeanu-Claudu Silbermannovi

Až uplyne konečně neděle a dějiny budou šťastně za námi
přijďte tedy dalekou oklikou
zamžít svým dechem moje skleněné dveře
za nimiž pro vrozenou ztrátu paměti
odedávna nejsem
přijďte si sem přečíst tenhle vzkaz
zatímco budu na druhém konci světa
pozorně vytírat — nebo taky ne — poslední skvoucí zatačku
přijďte mi prominout
všechno co jsem vám kdy neproved
a dát mi navždycky kvinde
On už se někdo najde koho potkáte místo mne jiný váš
anonymní vrah
se kterým se minete v davu
poslední útržek krve zmizí v rukávu větru
ještě než vložíte prst do jeho knoflíkové dírky

Vřes roků nerušeně bují dál jako vždycky na jiném nábřeží
na podrážkách někoho třetího
Nehledě na dekryty o bezvětrí nebo o vichřici
TICHO JE
stačí spolknout svůj roubík odpustit si zbytečné řeči

Otisky prstů jsou pohřbeny v bílém mlčení mramoru
a taky prázdná zrcadla
už přejde smích

Nedokonalý úkryt

Okno zasklené nervozním máchnutím tlapou.

Stůl, přísný strážce tajemství stolu. Hladové severní stíny dojíždají narychlo záblesky posledních pochybností o osudu netknutého talíře... a bysty stolovníka, pouhého stínu.

Svatební kytice zmačkaných papírů nebo černé skvrny inkoustové krve, ukryté v posteli mezi pokrývkami z pijáku.

Trvalé jasno volného pádu –

Málem

Rogerovi Renaud

Roztavený cín tvých měkkých lesů klokotá ještě v našem
smíchu
parádní přehlídka tvých hadříků už mi však začíná být volná
realito pyšná bacilonosičko

K smrti utahané armády si sedají na rozestavěná lešení
a na podstavce gilotin
zdá se že poslední nepřátelský voják přešel na naši stranu
Přízrakům jsme nestáli ani za to aby z nás večer stáhly těch
pár svršků
z tebe už jenom zívám hliněné nebe
Ze zmlklých pus vyrážejí do noci nevídané šlahouny ticha

Nejvyšší čas vystlat svou hvězdnou hlavu kouřem přitáhnout
si k bradě koberec kalné vody
a začít soustředěně zapomínat kámen po kameni

P. S.

1

Číst teorii chlázat se lobotomii
průvan z opery naleštěný mravenec ticha
a máte mě tady

2

V plandavých zástěrách masa srdečné mátohy
Balon vyzval na mistrák sám sebe
a vyhnul

3

Hned po ránu ještě s hemžením cizích tržnic na sítnic saxofonu
kus odtud dosud neplodná cesta ne bez rozpaků
rodí svou první bledou oplatku
vydržet tentokrát až do chvíle
kdy něžnosti smažou z kůže zbytky čárek i teček

Na druhém konci světa
poslední pár boxérek v pustém newyorském podkroví

4

Sibiř-Neuróza
Tady jsi byl král

5

Už je to tak kotvy dál potkávají jen samy sebe
na modrém dnu dní
co mne se týče stačí dát mi své souřadnice
řeknu vám to pak se vším taktem: máslo nic než tající máslo
zatáček za našimi prázdnými stránkami
za vítězně vztyčenýma ušima

Můžete se smát

Nit dneška

(scénář)

Oficiální řečník otevírá oficiální výstavu. Fotografové s blesky, pořadatelé s páskou krotící vzpouzející se publikum; mikrofon, úsměvy, kytice. Jeden z pořadatelů se náhle přiblíží k řečníkovi a s omluvným úsměvem (detailní záběr) mu smete s klopou bílou nit.

Umounění, ale zubící se horníci po směně se hrnou ven ze šachty, valí se do šaten a do sprch. Jeden z nich, už umytý, si v šatně spustil od stropu civilní oblek, zavěšený tam na kladce mezi stovkami dalších. Podhled: horník, stále s úsměvem (styl: po dobré šichtě zasloužené volno), ztrnulý proti nám nad hromádkou šatů. Než si je oblékne, odstraní z nich pomalým a obřadným pohybem kus bílé niti.

Japonský policista se činí na křižovatce kdesi v centru Tokia. Právě, když s pendrekem v ruce zběsile gestikuluje, aby popohnal loudavého šoféra, odhalí nám kamera v blízkém záběru kus bílé niti chvějící se ve větru na jednom z jeho rukávů.

Tlusté milionářské dítě (nadhled) leze po koberci salonu spolu s velkou želvou, kterou občas pobaveně převrátí na záda. Po tom, co ztratilo na okamžik rovnováhu a duclo hlavou o koberec, zvedá ji znovu vítězně ke kameře. Z vyplazeného jazyka mu visí kus bílé niti.

Uřícený hráč vprostřed tenisového mistrovství se před servisem zadívá na míč, odstraní z něj kus bílé niti a teprve potom podává (detail ruky s prsty setřásajícími nit).

Po neúspěšném přepadení banky vyvádějí policisté zatčené gangstery do přistavených aut. Jak zlosyni zvedají ruce v želízkách, aby

si kryli tváře před světly novinářských „blesků“, vidíme viset jednomu z nich od lokte silnou bílou nit, doslova nalitou září proudící z fotoaparátů.

Indický státník v bílém kabátci sedí v lehátku na velké terase; na kolenou má knihu, dřímá v lehkém vánku, který čeří listy. Náhle (detail) otevře oči; moudrý úsměv, a hlava se znovu sklání k četbě. Ruka zároveň uhlazuje stránku; v celkovém záběru, už z dálky, vidíme ještě jak cosi setřepává na zem, jako by v knize našel nit...

Detailní instruktážní záběry seznamující s novým způsobem roubování stromů. Přes rádiovku předvádějícího starého sadaře vidíme napřed jeho sukovité prsty dloubající se nožem ve zvrásněném kmeni, potom kamera přeostří na rádiovku samu. Mezi prachem a chmýřím, které se na ni nalepilo, se třepetá i útržek bílé niti.

Dokumentární záběry z ministerských kanceláří vypleněných neznámými agenty. Anonymní paže ukazuje jednu po druhé všechny stopy vloupání: vybourané zdi, přerušená vedení poplašných signálů, rýhy na parketách, skvrny na koberci. Detailní záběr těžkého psacího stolu odhalí na rohu stolní desky přichycenou bílou nit...

Atd., až do konce: obraz zvolna bledne, až zbyde jen holé plátno.*

Při vycházení z biografu po promítnutí filmu se jeden z diváků zarazí ve dveřích do ulice a poklepe na rameno muže, který vychází před ním. Chce ho samozřejmě upozornit, že má na šatech bílou nit.

* Všechny filmové záběry jsou doprovázeny komentářem – a hudbou – na způsob filmových aktualit, nelze však rozeznat jediné konkrétní slovo.

Tělo bez jizev

1

Náhrobky nebo jenom kameny
v palčivé neúprosné záři mimo paměť
i mimo zapomínání

Budeš už z dosahu vlastního křiku
až potom vylovíš z vody podběrák
v něm balík černého bláta

2

Tiše šťastný
když rozhlasový speaker hlásí další nálet Basieho big-bandu
šťastný a zticha
když další Djangův tón přisedne bez výstrahy na vlak nikam
Bez sebe
když mi zrudlé jaro zkříží plaše cestu svým stéblem

Bez dechu
v nedotčených sněhových pláních rozprostřených
do všech stran
od nejmenšího souostroví černé a modré kaňky

3

Zářivé vlákno čerstvé krajiny napříště už nesvlékat
svou jasnou kůži

Jak každý ví
ke stavu milosti se neblahopřeje

4

Ranní jíní na Konitzově saxofonu

**Svět nic než klobouk
k pomalému obejítí
jednu nohu v hrobě tu druhou předem zlehka
přes ruku**

Tady, jindy

1

Vidím
odjakživa
vrcholky v odklonu jít si vstříc do nejhlubších vírů
Jen my
a věc
na oslepující hladině beze stínů
V plném lesku
v živém mase
jediný vzdoroparník
Vyvléknout se dotírající závratí

Zvadnout

2

Jinde

3

Právě tam
na trochu jiný způsob
S poloprázdnou jako obvykle
prst lehce napříč
nechat dálku míjet podél těla

Zbývá výhrůžka hrozící se co chvíli vyplnit žíla která duří
na krku kříku*
a další kbelík plný až k okraji

4

Nikdy

* Varianta: křečová žíla na duřící boudě.

*To na památku chvíle bezvětří
kdy se rozptýlí výčitky a obracená stránka ztrne v půli cesty
stojí tu tento Ústup do hor
z netknutého bílého mramoru*

Vítězství

Útlý smích začátečník
sám proti popelu zdi
Planeta ztvrdlé krve i její ochablý stín

Celé jedno nebe naleštěné a prázdné
náhradou za druhé

*Tady mohly být celé dudy krve
kdyby je minulé úterý nebyl někdo štíp
Tak jen ať se dosyta polaská
s nahnilým kánětem
červnem*

Větrný, ale teplý den z počátku listopadu.

Tvůj pepř svítání

Sklo tmy se bortí v černých plamenech
tam vpředu kam až vám jdu naproti příští křtiny
slovy z kterých jsem bez hlasu
pošklebky z nichž mi tuhne líčko pod omítkou blesku
posuňky z nichž mi ochrnujou tlapky
a teď už i packy

Nejkřehčí úlomky nitě svazující úsvity

Křtiny holátka horní patro se seznamuje s dolním
od něhož se už teď ničím neliší
křtiny váš diskretní vítr průhledný požár čistě vymetených
úvozů
přlív v němž zvolna mizí beze svědků
neviditelné písmo dohadů

Ve jménu posledních nedotčených zataček
klaním se křtiny slastné rány z milosti
už teď roztlemené za humny místo truchlivých hlav
Křtiny blahorodí aspoň tedy vaše rozlité smůla

když už mi protijdoucí dny nechtějí dát najevo
netrousím-li v chůzi za sebou jednu černou záplatu za druhou

**Pbledlá tvář úzkosti
v zrcadle prázdné stránky
Palčivé jíní
na tíživých kotvách
dneška**

Tlusté Bertě

Ani já jsem neutek babizně Historii
přitiskla mě ke zdi a za notného rytí kopytem v rodné hlíně
strčila mi nos do svého lepkavého kapsáře
Viděl jsem jen pár nejistých pískových bochánků
v kopřivách u studny — snad že tam zapadli už nepotřební
slavíci —
úplně to ale stačilo

Den nato bylo pondělí
cukrové schody

Někteří hasiči přijeli až z Cařihradu

Modré srdce

1

Konečně průhledné věci
Průhledné až na modré srdce
majestátní modré
a netečné

2

Je určitý počet temných míst

3

Lásko
Nádhero
Záhado
Hromado
Díro

Lásko

4

Vyhnanství trvale svlažované září lustrů
v HOTELU MLHA
otevřeném zas pro hosty

5

Marně se ptám co v našich nejvzácnějších chvílích
můžeš mít společného s Bixem Beiderbeckem

S jeho boys
nebo bez nich

6

A že chodby muzea mohou jednoduše vyústit
před tvář ze dna,
na tobě teď je
utichnout.

Nenápadně, nic než mléčná vzpomínka na kachlík —
lehkonohý úděl —,
se teď za zády zvedá z podlahy, stoupá
a mizí u netknutého stropu.

7

Madame i se svou smrtí
Holky pro všechno
a na nic
S tvářičkou odnikud

Časně po ránu by se řeklo úsvit
Delikátní mise nejlehčí z kavalerií

8

Roztržená opona
Modrá, výčitka černé
Ticho

a **kikiryký**

9

Nahlédnout ještě jednou
do všech tváří

10

Hrdinové jsou kopyta

Fešando

Pod'
ale rychle
než se rozpustíš na patře
jako tvé jméno
Na bradě ještě mlíko
čerstvýho šlágru
jenom pod'
dokud ti zvoní v uších
ranní jinovatka
dokud je v tvých žilách pozdvižení
kolem přismahlých sluncí
dokud ti bzučí ovád
mezi nohama
(Co teprv čelo
nejplaší z úsměvů)

Pod' dokud netušíme odkud vane vítr
Je to fakt důležitý
zmítat se spolu pod ztvrdlým hlenem nebe

Self-service

- *Nejistý příslib čepice s utajeným štítkem*
- *Neděle čistá závrat' lehce potřísněná dálkou*
- *Podstavec slona-vzdechu zaručeně bez podstaty*
- *Známí známých bleskově vzbuzení, prokřehlí a nechaní
na holičkách*
- *Falešný palác z mlhovin tak trochu protinožec*
- *Velký výběr nebeských podrážek určených k soustavnému
přehlížení*
- *Úplné klenotnictví prázdna*
- *Špetka nonšalance hned po podepsání ztracená*

Pokaždé, když některý z hostů uvnitř kavárny zvedne při pití kávy distingovaně malíček, velký dřevěný stožár ve formě prstu se holedbavě vztyčí venku v průčelí, aby o tom zpravil kolemjdoucí.

Prší v kuličkách.

*Zimmermannova sestra je zobcová
flétna.*

(Nepřijatý) návrh na úpravu zrušených Halles

1. Tu a tam zavěsit do ticha prázdných sálů tělocvičné kruhy, jinak nechat všechno v původním stavu.

2. Holiči z celého města svázejí celý týden do Halles chumáče vlasů, tak jak se jim přes den nakupily na podlaze krámu.

3. Ti, které sem zavede pravidelná sváteční procházka, zde mohou na konci týdne hrát o vlasy ve skleněné kuželky – skleněnou koulí –, všude podél opršelých avenues nevzrušeně táhnoucích mezi pustými pavilony. Zatímco venku tak zvolna míjí odpoledne v třeskotu rozbíjeného skla, zvířecí obyvatelé stinných sálů, znehybnělí každý ve svém úkrytu v podstřešním trámovi, dychtivě upírají pohled na nehybné kruhy, které zanedlouho znovu rozkmitají mršt-nými, nehlučnými skoky.

Poznámka

Jen krátce po zapsání tohoto projektu mi kamarád sdělil následující příhodu. Provádí vystěhovanými Halles známého, který je v Paříži poprvé a který ten večer, z omámení městem, dává rozmařile průchod svým nejpošetilejším přáním. Mimo jiné je posedlý pařížskými holičstvími, kde by si nejradši sáhnul na všechny ty podivuhodné cetky, na všechny pestrobarevné flakonky a povzbudivě zářící strojky. V Halles v něm zase vzbudí nadšení noční výsek masa, jenž jediný tu ještě místy přežívá z někdejších slavností. Při bližší prohlídce jedné zkrvavené dekorace je přátelsky upozorněn na řadu řezníků v bílých zástěrách, odpočívajících vsedě na vozících sloužících jinak ke svážení masa. Okamžitě v nich vidí armádu zahálějících holičů (nebo snad čekajících zákazníků s ručníky pod bradou?) a promptně, přes neznalost jazyka, s nimi zapřede rozhovor, v němž se jim tu roli snaží vnutit. Nejlepší je, že se mu to téměř podaří; chybí jen málo, aby se z řeznických nožů staly

břítvy, některý z vozíků aby se na okamžik změnil v holičské křeslo a on sám, dřív, než by se nadál, aby odtud odešel s čerstvým ježkem...

Kromě nepopiratelné spřízněnosti s mou představou Halles jako skládky vlasů souvisí bezpochyby ta příhoda i se zvláštní hrou, kterou pravidelně hrávám při svých procházkách městy. Podobně jako si S. kdysi vysnil nový bar nad otáčivou reklamou Procházkovy parfumerie, nutí mě kdovíjaká vrozená nespokojenost měnit smysl výkladů, kolem nichž mívám: obchod dřívím se mi zdá být zvláštním knihkupectvím, místo prodejny koberců vidím nad jiné lákavou kavárnu, lékárna se mění v trochu jiné zlatnictví. I tahle „kniha“ je koneckonců ve skutečnosti trafikou... Nepřenesl kamarádův kamarád, v podobném duchu, holičství na okamžik do řeznictví?

Nic naplat: ať chci nebo ne, v každém z mých obrazů, i v těch zdánlivě nejfrivolnějších, se hlásí neodvratně k životu nějaká příští skutečnost.

Boogie a vůbec

Opravená básněn-skelet s opravami

1

Boogie mizí po anglicku

2

Dodnes to nikdo nevyslovil správně

Ach Hm

3

Už nikdy tyče

ani ty jejichž jasnozřivé mlčení neslo na takovou dálku

už nikdy biče

ani ty které tak nesmlouvavě značily

schodiště neklidu do křídových břehů

panákovy tlamy

4

(Zadáno

pro velké průhledné

a jejich malířské)

5

Pukni si bouřlivé koryto
Polední syn
ztuhnul

6

Září
Září
Září
Září

7

V kvapíku *olova avzlyků* je teď řada na tobě
králi parchantů

(Hlavně si nedat kvůli vílám
utéct parfémý)

(Báseň-skelet, m.

Označuje báseň danou jenom několika základními slovy a určenou k dotvoření samotným čtenářem, ať už v rovině myšlení nebo skutečných činů. Báseň-skelet se tak exemplárně staví proti básnickému výrazu pojatému jako pouhý rezervoár zkušeností a zážitků, tj. jako básnický extrakt skutečnosti už poznané. Básnická řeč tu chce být premisou, nikoli důsledkem reálných fakt; slova nevyvolávají vzpomínky, ale vyzývají naopak k roztržce s pamětí, jako zárodky činů a realit, jež je teprv třeba vynalézt.)

**V neděli
jazz odpadá**

Birdovi stojí za mne.

Nesvá jako Věčnost po spalničkách.

Volte modrou

Báseň-skelet použitelná jako plakát

HALÓ S přibývajícím tmu
hudba sílí
„I myšlenka na smrt se rodí
na straně
živých“
(Jako vždycky ztracený v houští
číslic)

JEŠTĚ VČERA Zítřejší blesky mezi vašimi zuby
jedlíci? smíšci?

DNES Vida, *nový zrak*

MÁME NOVOU Nebe bez jediné kaňky,
MÍSU výhružného slona;
NEPUSTÍ NÁS UŽ a kdo by nepomohl ze sedla
z dohledu horečce s krycím jménem Helena?

K TOMU Bystřiny střepeň proudící v okolních
účesech:

(Nastrojené vykřičníky nezapřeme jistou podobnost
omdlévají v pádu pod ruměncem katastrof.
na kluziště Pokrevní
vzdechů.) bratrství mezi stíny.

- a) nutné splasknout. (Noc
sama, vida)
vstupenku za vstupenkou: prázdniny, spíš
zvlhlí; úsvit
vanilkou. Vzápě—
Ty, Murnau
- b) odhlasovat zákon nebo rozmáčknout vež
odhlasovat sedí až běda: co máme dnes za
Pořád středa

Prší na váhy.

(A tady příběh pomníku z plácku před tabákem Saint-Cloud, dřepícího kamenného panáka, jemuž se mělo dostat nečekané cti v podobě nového vztyčeného ukazováku – nejspíš ze sádry – na počest nezapomenutelného Cassavetesova gesta z filmu *The Killers*, které jsme si po něm tolikrát soustředěně zopakovali na blízkých křižovatkách, v celé jedné dlouhé sérii důležitějších nočních loučení. Jednoho novoročního rána, vzpomínám-li si dobře, se pak té soše místo nového prstu zatřpytila v ruce aspoň vztyčená prskavka... O kus dál, na jiném bulváru, trčí zas do tmy silueta neoblomné holinky, po jejímž úpěnlivém nočním ohýbání si tu B. – málem na tomtéž místě – vymkne neodvratně nohu v kožené válece. Může být vůbec nějaká hra nezávazná? nelze neptat se na to pořád znovu, do úpadu nebo aspoň do hebkého pádu napříč dalším stmíváním –)

Soupis

Ještě Jeanu-Claudovi

Dívčí památník založený do plavek – ještě vlhkých – ušitých z odložené sutany.

Knihovna plná nařezaného dříví. Na místě, zaujímaném obvykle některými Sebranými spisy, padesátka úctyhodných březových polen.

Stříbrná lopata na uhlí s násadou ze slonoviny, kde nechali otisky svých prstíků nejpůvabnější z andělů.

Prázdna sklenice na stráži přede dveřmi zaplavené místnosti. U stropu zbytky přervaného popěvku pronásledují nevrlou mouchu.

Dvě vysloužilé maringotky. Podle oprýskaných reklam na prknech jezdil s jednou Cirkus Freud, s druhou Cirkus Jung.

Kalhoty s nekonečnými nohavicemi.

Něžný náčrt chlupatého knedlíku kreslený tyčinkou na rty.

Lístek s jediným vzkazem: PRŠÍ, zamčený v trezoru, k němuž chybí klíč. (Poznámka: otevřel jsem trezor, klíč byl uvnitř. Po lístku ani stopy. Sněží.)

Tužka, z níž praská starý nábytek a jiná, v níž dosud hučí meluzína.

Patník ovinutý rezavým řetězem, poslední památkou na svůj exil ve výhni polední návsi.

Letecký snímek včerejšího oběda.

Váhy na vážení stmívání. Zatímco z přeplněné pravé misky stéka jí proudem brýle z tenkých provázků, na levou beze spěchu klesá od stropu jediné sojčí pírkó.

Pečlivě vedená kartotéka s trestními rejstříky blízkých přátel.

Vyžděné boty.

Zápisník se stránkami z jemné jelenice, tu a tam poznamenanými stopami neznámých nehtů.

Kufr vyložený uvnitř zrcadly. Obsah:

1. Dvě klubka bavlny, červené a modré; vztah délek po rozvinutí odpovídá poměru krve a vody v lidském těle.
2. Bludný balvan zabalený do zbytku včerejších novin.
3. Ponenáhlu slábnoucí zvonění.

Sbírka rukávů na řeznických hácích.

Vejde s inkoustovou kaňkou. (Původně zaneseno jako Kaňka na vejci.)

Zkamenělina obřího uzlu.

Deštník s klenbou kráslenou stropní malbou ze Sixtinské kaple.

Knih, v níž se při otevření rozsvítí a fosforeskující tabletka aspirinu, viditelná ve tmě.

Kaluž rozlitého mléka. Na hladině plave skvostný, zbrusu nový hoblík.

Živý vykřičník. (Z technických důvodů nahrazeno atrapou z pružné gumy.)

Zarámovaná tabulka s názvem ulice posledního bydliště. Za rám zapadalo trochu jehličí.

Hákový kříž složený z jitrnic.

**Vyhrazeno
Chorvatským rohlíkům**

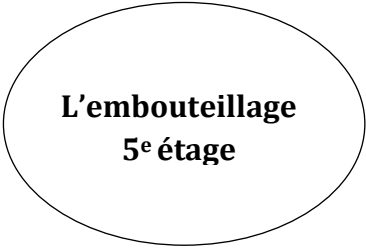
+

Fádním pumpkám

Tango protinožců.

Piana: STEINWAY & Sons PETROF YAMAHA
KNIGHT
Varhany: HAMMOND YAMAHA RI-HA
Cemballa: WITTMAYER
Harfy: SALVI-AOYAMA

Tato báseň nese název HANLET (čili TRANSPIANO) a obíhá občas Paříží na stěhovacích vozech hráškové barvy.

L'embouteillage
5e étage

Meet Doctor Coryza

Firmě Hawkins & Young

Poněkud rozviklaný
na svých vylhaných nohách
dlouhán od severu smích
pro smích
Dav měkota se pilně ulejšval
jinde

Škytnout jenom jako když se přeřekneme
vypadnout z oken dneška
(napřed jistě vychutnat až do dna
zmrzlý konec lana)
Padat nezapomenout volat hurá
šachové figurce vyhrknuvší z kráteru
skobám kapek padlým do prachu

Kampak na doktora jistě jeho vždycky tak skvěle
namazané jedenáctky
O těch ostatních ani
nemluvě
Bravo
a navečer i hebká jistota Vědomí že všechno naše zboží
je v bezpečí
v anonymním baru tajném oku stmívání
Jistota že všechny teploměry se stejně uculují

Tak jen běžte neste své tlapky na světlo vemte to tryskem
napříč azurem
Cesta je pro nás já zdravím
ach pruhování

Omylem jistě
ty drápy které jsme tu hýčkali
pro jiné
požehnané tolik zneužívané drápy
zaťaté v obzoru mezi dvěma pomníky
štvaných psů

Běsnění v zelí nebo
pomalý porcelán léta

lenost obzoru

Trubci & Trumpety

Já

1

Olizuju mdlý bonbon oceánu
chci autostrády vyšívané cévami
myslím si: jen ať nepovstanou strašidla nedopalků
Říkám zabalte mě
prosím

2

Místo narození: jazz
Říše: kuřáci
Sídlní město: *Sweet Savannah Sue*
Z rodu: asymetrických
Zvláštní znamení: asbestový koutek
Oči: *It makes You happy when You make me cry*
Způsobilst: z deště pod okap
Skutková podstata: nesouslednost časová
Znalosti: zrcadlo a slon
Tajná zbraň: teploměr
Oblíbený sport: noci
Neřesti: drobná zranění
Ztráty: ve sněhu houslový klíč z drátu
Nálezy: rezavý houslový klíč ve sněhu

3

Jednou se zpiju do němoty a navštívím Operu

**Okno atd.
jak i na útěku pije atd.
naproti zářivým atd. atd.
medový protějšek, v předvečer
atd. Vlajka pleská, kůže
atd. atd.
do krve atd. nadechnout
atd.
atd.**

Ve snu...

... jsou z černých orlů černé limuziny Přesto
noc trvá všude Mlha a napříč mlhou kláda
zježená čárkami a tečkami
rosy

Neobýváme své psací stroje
i když to tvrdíme
I když se snažíme

Ředitelství Muzea moderního umění
New York, N. Y.
USA

Paříž,
v pátek 13. listopadu
1970

Pánové,

od raného mládí jsem při řadě příležitostí projevil jistý umělecký (či snad básnický) talent a nebylo málo těch, kdo mi předvídali skvělou budoucnost ve vznešené sféře kultury.

Já jsem si však – ať už naštěstí či naneštěstí – jednou povšiml, že umění (poesie) JE VŠUDE, nejenom na obrazech a v knihách, ale i v denním životě; že dokonce splývá jen s přízvučnými dobami života, jehož existenci jsem tak, třeba pozdě a ne bez údivu, vzal náhle na vědomí. Nemusím snad říkat, že to byl zároveň konec mé umělecké dráhy: od té doby vyhledávám ony „přízvučné doby“ jen ve skutečnosti samé.

Obracím-li se dnes na Vaši úctyhodnou instituci, je to proto, že se přece jen nechci zcela zpronevěřit svému původnímu poslání; lépe, že nechci bezohledně připravit lidstvo o všechny plody svého výjimečného nadání. Třeba je umělecké dílo jen mrtvou stopou žité skutečnosti – a přesto, že nevyrábím díla –, mohu Vám něco nabídnout; něco, co lze dokonce i vystavit. Míním se totiž nechat zpopelnit (samozřejmě po smrti) a rozhodl jsem se tak odkázat Muzeu urnu se svým popelem. Jistě mi přiznáte, že by šlo jak o nejsubtilnější a nejpochmurnější z „nalezených objektů“, tak o vrcholnou životní stopu, jež by už nesvědčila jen o jediné chvíli inspirace, ale shrnovala by celou jednu existenci. Splynulo by tu dokonce navždy i hotové dílo a marný potěr pouhých plánů a nápadů, které se ve mně rojí...

Pro zpřesnění ještě dodám, že jsem průměrného vzrůstu (176 cm) i zevnějšku, že mám jemné maso a mdlou chuť, že vlastním tma-vomodré srdce, zlatou žílu na pravém spánku a mateřské znamín-

ko poblíž Severního pólu. Mám taky hluboký zářez smíchu ve dlani, malé sličné nic místo pupku a nepotlačitelnou zálibu v rozčarování. Tu a tam se mi na košili přestal třpytit knoflík. Krátce a dobře, člověk jako jiný.

Protože nemám příliš praktického smyslu, přenechám Vám samým otázku odměny za „dílo“, ať už má být splatná mně anebo až mým budoucím dědicům. (Neskrývám ovšem, že bych se rád těšil ještě za života aspoň z menší zálohy.) Zároveň jsem jistě připraven podrobit se všem právním formalitám, nezbytným k uzavření smlouvy. A v případě, že by se Vám na můj honorář nedostávalo peněz (čemuž bych se ale divil), jsem dokonce ochoten dát Vaším prostřednictvím lidstvu svůj popel darem.

Nakonec ještě slovo: ať byste byli mou nabídkou sebevíc pohnuti, bylo by zbytečné, abyste se mi cítili zavázáni díky. Neboť Vás, pánové, mohu ujistit, že myšlenka na budoucí uskutečnění mého záměru mi nepůsobí o nic menší potěšení, než Vám.

V očekávání brzké odpovědi

P. K.

Vždy před večerí
P. K.
radí
z očí do očí — rychle — nenápadně
nemastně neslaně
zhurta
špatně
na míru nanic
jenom radí

Přijďte
včas

**Cizí zuby
taky zuby**

Do zbraně

Fleischmannovi

Do zbraně občané
i vy sestry co jste se spustily s cikány s adjunkty
Do fronty na ječná zrna je jaro flétny a pošmourno
Chodili s hromovými čely strkali si navzájem výčitky do kapes
aby se nevidělo
až se světu spustí z nosu krev
Fleischmanne junáku
zabalíme tě něžně do juty
neleň
a uvidíš: zuby se vynoří ze zapomnění zprzněnému mlází se
vrátí máslové půvaby
lékař ti vyndá špachtli z krku
pak se zastydí
K obědu budou halušky zbojnické písně i nové kolíky
Třpyťte se holátka kejvačky
jsme v právu a právo zas v pekle

Slasti a strasti s citem prožuzlaných nedělí

**At' jste ted' kdekoli v běsnícím jarním slunci
zubí se na vás dvě neochvějné skříně:
strakatý prádelník San Marca v Benátkách
vyhaslý orchestrion tížící železnou masou
vprostřed rozlitých rzí Islandu**

V polích pod Pravdou

Od hlavy k patě
samá voda
Jen půldruhého metru prkna
čelem k budoucímu stolu
vejce
už navždy bez uší

Slunce postrádá klobouk
a klobouk slunce

Zed' sama
na místě pro zed'
Nikdo u dud
a nikdo na nebi
V dálce se nudí blízké okolí

Všechno je to holt v neděli

Z malých pozorností

Pouliční ciferník, v němž nůž a vidlička nahradily rafije. Název: *Hodina*.

Hnízdo z uschlé trávy ve skřínce starého gramofonu na kliku, v trávě pár zažloutlých kulečnickových koulí a jedno skutečné holubičí vejce; z přenosky vytéká šlem kravaty z bílého hedvábí. Vše k poctě Bixu Beiderbeckovi a jeho tesknému kornetu, jak o tom svědčí i název *Bixova vejce*.

(Varianta: gramofon bez hnízda, jen s otočným kotoučem potaženým bledým zeleným sametem, tu a tam třísněným trochou pozlátka. Kravata trpělivě hledí kotouč, jenž tiše krouží až do úplného setmění.)

Mírně otlučené plechové umyvadlo, kde na dně uvízlo pár konfet a bílého drobení z proštípnutých tramvajových lístků. Název: *Konec sezóny.*

Gramofonová deska s třpytivými krystalky jíní. Název: *Noc.*

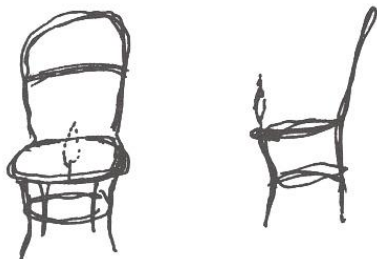
Sklenice zpola naplněná vodou, kde plave bílá nit. Název: *Den.*

Železná koule ze školní tělocvičny, přizdobená věnečkem z uschlých kvítků a přilípnutým zbytkem žvejkačky. Název: *První cena.*

Rozviklaná schránka na dopisy naplněná papírovými kelímky od jogurtů, mezi nimiž trčí ven kovová lžička. V kelímcích i na dně schránky ulpělo trochu písku, na pootevřených dvířkách lze číst obrácený nápis LETTRES. Název: *Z druhé strany kulis.*

Uprázdňená židle se zatknutým pírkem, vztyčeným jako křehký bílý plamen na kraji sedadla a vprostřed přítomné chvíle. Název: *Ted' anebo nikdy.*

Žehlička zasunutá do průhledného balonu, odkud trčí ven jenom rukojeť a z něhož se tak stalo zavazadlo, které – nemá-li prasknout a splasknout – není radno položit. Určeno k předávání z ruky do ruky jako šta-

fetový kolík, může tak poměrně rychle oběhnout kolem celého světa. Ve snaze znemožnit, aby někdo balon strčil do koše na odpadky a tím štafetu přerušil, bude jeho cestu tajně sledovat nenápadná dvojice zřízenců –

Vida

Milošovi

Zvon bušící do krajiny není sám
celý podzim. V dálce na přechodu
hrdina mává čerstvým keňarem.
Buď jako on. A přikusuj k chůzi prám...

**Pořád ještě my
nesmělý křik jímž jsme
v sálech vylidněných biografů
Obklíčení slepými zrcadly fasád**

(Sem zase pro změnu patří nápis ARCHITECTES, s koncovým s přelepeným černou páskou. Jako náhrobek zemřelému společníku od toho, co jej přežil, i jako rekvie za památnou chvíli, kdy jsem podobný nápis – vyvěšený tehdy v jednom pařížském dvoře – zašel ukázat bratřím Š. Třebaže byl architektem jenom jeden z nich, v jedinečném osvětlení chvíle a čtyř skvostných dnů, k nimž patřila, jako by na nás blýskla z cedulky i hluboce důvěrná zpráva –)

Je na nás něco skvělého.

Sonet

S kravatou plandavou omletou
Evropy
v klobouku půlnočním veležvanci
pro bezzubé dásně strašidel
ztroskotat
o kyselý útes slunce
Božská hnilička už na spadnutí
na víc nečeká

Přes matné osvětlení století
železný pahýl v hloubi porcelánového svalu
je jediný utopenec celé
parády

Úzkost bílí neděli.

*(Kniha již máte v ruce
se jmenuje rovněž
Mírné propasti)*

Z deníku

(Pondělí)

Sednout si a vymyslet na sebe košili.

(Pátek)

Když jsem došel doprostřed krajiny, strom tu na mne už čekal.

(Neděle)

Jaro zaplavilo ulice. Nikým nezpozorován, ukradl jsem si venku kámen.

(Úterý)

Ťulpas, o kterém je řeč, jsem já.

(Z pátku na sobotu)

Noční nebe? Hvězdy? Snášení prachu z kostí do tmy mých sametů...

(Pondělí)

Znovu slunce. Při pohledu ven si nechávám ukrást povzdech zároveň s pomyšlením, že jsem mohl být jen nová protější vrata.

(Čtvrtek)

Je květen, ale já cítím spíš piliny.

(Pátek)

Pod paží svůj teploměr, v protějším okně cizí těsto.

(Úterý)

Úterý.

(Středa)
Čtvrtek?

(Sobota)
Škrtat mi nikdo nezabrání.

(Neděle)
Za oknem diskrétně prolétla černá rána.

(Pondělí)
Vida...

Steak N°

1

A mejdlo
se mihlo
Strejda jídlo

2

Guláš rubáš
kafr co
Cumláš

3

Svinstvo s vejcem
nejsem

Om(e)leta se svou leteckou armádou

(napíše laskavě čtenář)

Obědy se Starým

Laťky
Závratí
Laťky

Olezlí hasstroši přinesli vercajk
Dutý ho odnesli
zmrzlí na kvadrát

Štval jsem proti citronům
neznal jsem je
aspoň až do oběda
Citrony žluté zvony Žluklé jasně hlaholící
krávy

Tak mě obejděte, jasní
když tu zívám

Návěští

NESU SI NOS*

* Nosy se zase nosí.

Moje dcera Orchestra.

Tichý společník

Odněkud páchl mozek.

Orientuji se špatně ve vlastní puse.

Daleko, daleko od své rozkouřené cigarety.

Od narození jsem se několikrát rozesmál.

A čas od času krmit svět ztracenými rukavicemi.

Celá měkká vlast pod podrážkou, jak tisknu nohou k chodníku svůj nedopalek.

Vstal jsem pozdě, ale nenuceně.

Zbývá nám umění zvedat obočí v zatáčkách.

ODE 37-45

Viditelní neviditelní
je mi moc líto
konduktéři i další kolegové z přeháněk
ale vaše pláště jsou mi krátké to už radši přenášet kulisy
hned po ránu než se scéna zalidní
Je ráno vlajka kůže se napíná
to jíní je tu pro vás tráva víc jízlivá než zelená
hráči nebo spáči Každý hřebík reziví v záři jiného ostrova
Podlouhlý hlad písmen když zvolna sestupují
jistě strouhami tepen Zívejte v šachtách
a pište si: jsme lidi

Z plenéru

1

Po rozednění
můj teploměr trčí z křoví

2

Počmáraný kočí vězí ve skalách
Stmívá se

*Proslulá skupina Paradoxů vystupuje
napříště pod jménem Bubliny.*

Krásně k uzívání

Jednou bylo krásně venkov se jen culil
tři nahý holky ještě celý od krve čerstvých jahod
zlodějky korunované hlavy nesly si to nedbale i s kořistí
 pryč z království Úpěnlivé skřípění brzd a zubů
skomíralo kolem na kraji lesa plamenů
A odpočívající letušky čtou a mírně rudnou
Mrtvý hlídač nepřestává hlídat

To všechno je až příliš pravda
snad kromě toho že hlava byla nahnílý kokos bez koruny
že kolem vlálo místo plamenů pár splihlých facek
holky nebyly nahý ale sotva naboso
a hlídač se ze spalniček vylízal
jen o hlídání nechce ani slyšet

Pan Novotný? Ne, pan Pokorný
Pan Výborný? Ne, pan Peprný
Pan Rozbitý? Ne, pan Scelený
Pan Zuřivý? Vůbec ne, pan Zutý

**Mezi dvěma E(ch)
právě tady
vejce sedí sedí
Neděli na Ď**

**A je noc
vypadlo z ní dítě jménem Tentononc**

**Jenom ne tak nahlas
Slova to ještě uslyší
a neodejdou**

V noci Úzkost
po kapkách
palčivých
drobných
Zatímco se tyčí
ztuhlé
košile krve
průhledná víčka
marně
klesají
na ztrnulé
běžící pásy
Odtážitá paměť
oceli Všechna tíha
ponurého chlupu
A
tak
dále

Tři stačí k básni

1

Ponožka
rádlo
veselohra

2

Pavouk
žerd'
slinták

3

Vanne
police
mazout

Mramor mráz

Hnije jazyk Spílá jeřabiny
Sůl hanba krku; noční škrt
vrčet blázen v rámu Pozvolna
popely O žravé faldy o stržené vinty
ztuhlou hubou skřípec na slepce

Vyhrát

Zima
možná
já

nudli
vlá
křestní

hořce
slang
tělo

orla
vím
západ

hlavou

Do běla
jinam
kilo

Pro H. M.

ten bod

•

*který je svět jež odsouváme čelem
zárodek noci od rána dotýkaný prstem
kapka neviditelné krve na čele nepřítele
nic*

na němž všechno stojí

Barva ráje

Křik ať tedy žije
i to co následuje
jak tu o tom zpívám
skvoucí Montand

Obinadlo vata
jeden podnik
právě dost
na draka
Svět sotva knoflík

Tmy na kila A celá noc
skvoucí to se ví
jdeme trochu mlsní
jdem zářiví
Ne zas tak moc

Trochu překotní
ne zas tolik stružky
ty plný i ty pustý
Nedomrlý celý říční zmizet
den nás rozohní

Kůže nepovolí
sobota znovu trhlina
Kdekoho živí šedivá
jediný pohodí svou pucvoli

Slunce pouhé slovo
Pardon jen zlehka na most přes vodu
spíš bílí než chladní V dálce se za nás stydí
červeň velbloudů

Hebkost dalekých blan
zkřehlý lilipután
se zubí
Naštěstí
máme své pruhy

*Až nezbyde nic, pořád ještě tu budou lesy
jinovatky na vracích aut ztroskotaných po-
dél cest. Lesy obývané jenom mechaniky
ochotnými rozeznít do ticha smích kovu –*

SKLO

SVĚTLO

Píšťalky básníků

(čili Od surrealismu k P. K.)

Neobyčejná mrtvola pije nové víno
pohlavní rampouch zneužívá svalnaté předměstí
a má nadzvuková babička pilně vychrchlává splasklé
kostely

Pondělí, přestupovat

Tabák stařenek vychrchlaný na chodník
hned vedle nerozžvýkaných nočních zbytků Slunci ztuhlému
ve svěráku strachu
visí u nosu jen ta ledová kapka
mezi našima nohama
Být tak alespoň svým vlastním strejdou jako v památném
vtipu
pro bibliofily
daleký Texas se ovšem zubí o to víc
oč víc se mu hrabu ve vybledlých kapsách
kostel plazí ze spaní schody na čistírnu
a v poušti dnešního proletariátu vypukne tak nanejvýš dávná
vůně vanilky

Co víc vypadnout z lesa s prsty ofrankovanými jahodama
zůstat stát před tratí a čistě v duchu začít krájet na plátky
zmoklé koleje

Zatímco venku řinčí ulicí přetřískané příborníky
den pevně trčí dál v kulisách mlhy jak zápach po nebožkách
varhanách

Meteo

Zataženo. Z nabobtnalé tlapy na rohu rue de Rivoli začíná tiše sněžit mouka.

Křehké průčelí Společnosti filantropů v pobledlém poledním slunci.

Kdyby se tu řítila sebezběsileji, šedá limuzina nedožene spadlý list, jenž jí zvolna klouže po střeše.

**Stačí
málo**

Klobouk zblednout

(básně k napsání příště)

1

Mraky trávy
(poušť, nešetřit skořicí)

SLUNCE SAKO
Texasu

... je konec ošívání,
dívčími proutky

„Hepčí!“ (37° na slunci)
Bůh & Co, Ltd.

PRVNÍ NOHA:

DRUHÁ:

— cestákem v morálce
nuda } s pořádnou čepicí pěny —
sláva

Hranice se šíří zíváním

2

EVROPA
mezi Kloboukem a Louží

3

Bedny + Jugoslávci

hořké století
zánět karabáče

ALE (zasmát se
s oběťmi)

Bedno-
slávci

4

... kam se poděl Posík?
(nevidět si
pro drobné v očích)

METAFYSICKÉ

— moře jako moře —

BOTY

Samota cicvárového semínka

5

Hadry
Kosti
Města

Tak

Tak jako každý
i já si přál život samý slavný randál
samý puklý mrakodrap hrnoucí ven svoje piliny
neděle vzduté po okraj steskem městských kovů
oplatky montgolfiér tající na jazyku nebe
tklivými plamínky

Chystal jsem se slízat lesk z kolejí hrabat se noci v koních
vyřítit se z jahod do skvoucí stodoly a jedním kýchnutím
odhalit v zatáčce celé sousoší masa

Jako každý
chtěl jsem omžít pohledem židli u baru
jako se zavře zprudka před nosem příští sezóně

Ted' tady sedím slova mi táhnou z pusy
jako průvod obleků ze skladu
prázdná noc bez zastávky míjí kolem nádraží Jako každý žiju
 v závorkách sezón
jen se svou košilí svou bílou kráskou dmutou vzdechem slávy
pro ničí ucho

*Tak mě nechte
když tu dodělávám
Vprostřed blyštivého Švýcarska
v slavnostní záři sešitého slunce
buďte příčinliví nedělní brouci zalezte za zmalovanou pelest
lesa*

*Mám tu všecken komfort nechte mě tady
i s kusem mýdla bílým jak předkové*

Nudíte-li se v neděli

a vlastníte-li staré housle, kde zbyla aspoň jedna struna, nestřílejte se; vezměte radši housle pod paži a odeberte se vprostřed svátečního odpoledne na pařížské náměstíčko Saint-Georges. Budete tam pak hrát ze všech sil – a bez ohledu na počasí – melodii, kterou nejvíc nesnášíte. Sami budete překvapeni výsledkem, jehož dosáhnete díky příznivé akustice místa. A kdybyste snad nevěděli, kdy přestat, přerušete jednoduše hru, až ledy dalekého Severu – ve skutečnosti mnohem bližší náměstí, než se zdá – pocítí jakoby lehké pohlazení flanelové ruky. Z vaší nudy nezbyde v tu chvíli víc, než kapka deště mizící klopýtavě v dálce za prázdným pohřebním vozem Vesmíru –

Yardley-fougère

(My Blackbirds are Bluebirds Now)

Foxtrot

Lechtiví hlavně na rychlíky
Milenci hadroví milovaný
Rychlostí zmodralí sirotci čím dál tím důslednější
utopenci Pleníc hloub a hloub v ledovém prádle
staletí
bludný pahýl který nám dolejšvá

Řízný, říznutý: zahořet
a změnit vyhnanství
Jinačí hlavně z profilu vyprošťujíc pilně svůj špendlík
ze špitálu to já byl běloch jistě
to vy jste klasici ach bledí Prostor chycený za zlatou
střední cestu
Heč
válečný křik pepře-učedníka

Svítání ostudy Valencie mých půlek
Nehledě na prchavé culení chlebových patníků
v záři mezi závorkami svět má zpoždění

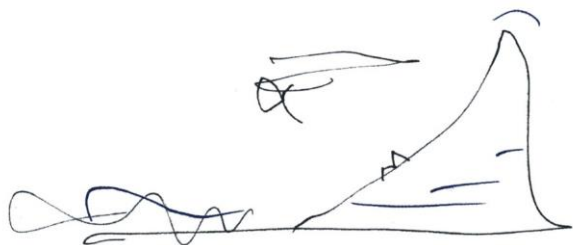
Rychle vřít jak Pámbu
blond'áků Viditelní proti své vůli, *gentlemen*
upalujte seč jste
k náměstí Vycintané pentle

A spol.

Philippu Sergeantovi

Prosím
modrá je v terči
tiše
nedočkavý hoří
konečně
prší jenom pro vás
co chtějí víc
Londýn je všude kolem

Sněží do zrcadla.

Příloha: **Jednou na jaře**

Zhruba od počátku století se unavené umění opětovně pokouší sestoupit z podia a splynout s každodenním životem. Většinou je vždy znovu nuceno stáhnout se zpátky. Surrealistickým objektům se nepodařilo vloučit mezi předměty denní potřeby, ale skončily proti své vůli v muzeích mezi sochami a obrazy; účastníci úspěšného happeningu shledávají odhozená saka, uvazují si vázanky a rozcházejí se do svých domovů, stejně spořádaně jako ti, kteří se vracejí z opery. Ani „environment“, které na několik týdnů změnilo výstavní síň v opravdový dům hrůzy, nečeká po skončení exhibice nic víc, než rozebrání na jednotlivé díly a uklizení do skladiště. Přesto se zdá, že už dnes existují schůdné postranní cesty, jimiž se poesie může dostat divákům do týla a provést tu pár úspěšných partyzánských akcí.

Tyto cesty jsou cestami utajené tvorby. Objekt, environment, happening ztroskotaly vlastně na tradičním voluntarismu umění, když chtěly prostřednictvím toho, co zůstává v podstatě *nevinným* zpěvem, vzít skutečnost frontálním útokem. Utajená tvorba proniká naproti tomu do života tím, že se v něm jednoduše rozpouští. Jako co možná důsledný výraz bytostné desinteresanosti poesie neadresuje divákům halasné výzvy k okupaci jeviště – které je ovšem mohou přimět jen k tomu, aby se o něco víc skrčili na svých sedadlech. Tato tvorba konečně nepotřebuje ani diváky, ani herce: spokojí se s víceméně bezděčnými svědky, a podmínkou nejsou dokonce ani ti.

Utajenou tvorbu nemůže stihnout neúspěch, se kterým se setkal objekt nebo happening, protože předem rezignuje na úspěch. Její jedinou tížádností je, aby *byla*, v tuto přítomnou chvíli, kdy několik slunečních paprsků znovu protrhává oblohu a kříží meče s posledními kapkami končící přeháňky. Elementárním aktem utajené tvorby je napsat čistou vodou na bílý papír text prohlašující jménem nepodepsaného autora,

že navždy opouští od svých nikdy nepojatých záměrů, papír vzápětí roztrhat a útržky pustit po větru. Takové poselství nemůže v žádném případě minout cíl.

I když snad utajená tvorba v budoucnu nenahradí všechno umění – ani to konečně není jejím posláním –, její možnosti jsou stejně nevyčerpatelné jako možnosti tvorby neutajené. Začínají u nejprostších, jednorázových činů, poznamenávajících neviditelnou subjektivní stopou izolované předměty a každodenní jevy: nahradit silniční patník v opuštěné zatačce věrnou napodobeninou z křídly, případně, za slunečního počasí, přidat navíc patník z udusaného sněhu... Sníh nebo led, vzhledem ke své pomíjivosti, jsou pro utajenou tvorbu zvláště vděčný materiál; je tak možné uvažovat i o výrobě celého ledového hoblíku, který by za letního rána čekal na určeném místě – třeba na pařezu vprostřed paseky – dost včas, aby do příchodu prvního svědka úplně roztál. Nemáme-li hoblík, můžeme aspoň ztratit pětník v borůvčí...

Utajený tvůrčí čin dokáže proniknout všude, i tam, kde pro něj lidská ruka zdánlivě nenechala prostor. I nejužší uličku lze rozdělit obyčejnou reznou nití na dvě ještě užší a oslabit tak fatalitu její existence úlevným zásahem básnické libovůle. Každodenní podívaná na dav valící se v hodině návratu z práce chodbami metra ztratí podobně kus své ponuré nevyhnutelnosti díky jedinému vajíčku (na tvrdo), puštěnému nenápadně ze schodů podél spěchajících chodců.

Rozvitější formy utajené tvorby se tu a tam přece jenom neobejdou bez spolupráce druhých; což znamená, že proto nutně ztratí svou utajenou povahu. Chceme-li na příklad vyslat napříč městem sličnou větu („Vraťte uzenyiny!“), pošeptáme ji prostě nejbližšímu chodci nebo kavárenskému hostu, s pokynem, aby zaslechnuté předal sousedovi.

Většinou není ovšem přímá účast bližních nijak nezbytná. Utajená tvorba snadno vystačí jen s „němými“ věcmi a přírodními jevy, aby i v těch zdánlivě nejvšednějších objevila skutečný poklad: tu hodnotu, již jim právem přisuzuje známá pohádka, když zaměňuje za nůši zlatáček nůši uschlého listí. Stačí počkat do nejbližšího větrného dne, aby se náměstíčko ne větší než pařížské Place de Furstemberg stalo jevištěm

nejvýš vzrušující události. Hromada peří, hromada listí, hromada hoblin a hromada prošlých bankovek, obklopivší ze čtyř stran centrální svítilnu, se postupně kolem ní dávají do společného tance, o kus dál na zvetšelém kulečníku vytvářejí lehké bílé koule (ve skutečnosti pingpongové míčky) jeden bezděčný karambol za druhým. Ještě dál, v prázdném rámu opřené o otlučenou fasádu, se volně zavěšené pruhy lepicí pásy splétají nezadržitelně do podivuhodného obrazce.

Nikde nikdo. Jen do cinkotu skleněných zvonků rozvěšených v listí stromů doklopýtají občas – z kdesi otevřeného okna – zvuky klavíru, diskrétně hlazeného v rytmu nekonečného boogie.

K JEDNOMU PÁDU

Sbírky spojené do tohoto svazku jsou dvě veřeje týchž létacích dveří. Nakonec jimi definitivně vypadnu do exilu a nehostinnosti světa (ještě se k tomu vrátím), neklid a hledání tu však převládají od začátku: od prvních básní *Železná neděle*, vzniklých v Praze na rozhraní let 1967–1968. I když tehdy žiju spíš novými nadějemi (a nejsem sám), začínám – právě díky těm nadějím – také znovu improvizovat a uvádět v pochybnost dosažené jistoty. I to jsou „chiméry“ z titulu celé knihy...

V „básních o lidech“, které *Železná neděle* předcházely (sbírky *Tyršovské přeháňky* a *Bar Příroda*), jsem se postupně vzdálil vlivům surrealistických přátel – zejména Effenbergera a Dvorského – a našel si mezi nimi vlastní způsob, rozvíjený stále víc do celého „systému“. Náhle však jako by došlo k nasycení; systém, aťsi rozvinutý, mě začal tísnit, bylo třeba od něj zas upustit a vydat se za novým. Žádala si to stejně doba jako nová setkání, která mi umožnila: počátky liberálního „tání“, sblížení pražských surrealistů s pařížskými.

V mém novém hledání jistě byl i kus návratu k již navštíveným, ale předčasně opuštěným krajinám – zejména k mému původnímu okouzlení surrealismem, jemuž mi až příklad pařížských přátel dovolí jaksí dát plný průchod. Kde byly „básně o lidech“ surrealistické jen diskrétně a s odstupem (ne-li „na druhou“), ve shodě s antiromantickým postojem celé pražské skupiny, hlásí se *Železná neděle* k surrealismu programově a vcelku, včetně jeho „klasických“ poloh – i když ani tady ne bez výhrad.

Jako obvykle, to se ví, dolehlo do sbírky i pár opožděných salv z té předešlé. V *Lásce* k tlouštíkům a ve *Smrti milencům*, v *Prodřeném návsi*, v básni *Z první osoby do druhé...* i ve „strašnických úslovích“ doznívá ještě ironizující, napůl mystifikační poetika *Baru Příroda* a jeho potouchlých příběhů, nesených výsměšným pohledem na hemžení v soudobých Čechách. Nepřežívá tu však bez lehkého posunu, v němž už se hlásí o slovo poetika nová: příběhy i sám jejich humor „zlyřičtělý“

(humor tu nemá ironickou, ale delirantní povahu, jako občas u Štercla nebo u Vlasty Buriana), víc než k dějům tíhnou k obrazům (k jejichž účinu soustavněji přispívá i slovní výraz), jejich tajemnost a erotický náboj jsou důležitější než jejich výsměšnost. Dokonce i pojmy jako „hospodářská základna“ (nebo jinde „roční přírůstek zvěře“) jsou tu použity jen tak, aby v kontextu nabyly významu dráždivého zaklinadla, v duchu ne nepřibuzném poesii Zbyňka Havlíčka, jenž jediný zůstal v pražské skupině věrný surrealistickému romantismu.

Humor, i když nezmizel, se přitom už v „dvojmottu“ k celé sbírce začíná od lyrismu také znovu oddělovat, bezpochyby hned ze dvou důvodů: aby se mi nestal mechanickým tikem a protože v něm začínám tušit i paradoxní cenzuru, jakousi předčasnou moudrost a skepsi převzatou od starších přátel a znemožňující mi vidět, kolik mám dosud v sobě nevyžité naivity a mladického dychtění. „Herci“ mých básní procházejí stejně příznačnou proměnou: barvitě kostymované figurky drobných českých řemeslníků a živnostníků, zalidňující letní krajinu – místy jen vyprahlou poušť – sbírek předešlých, ustupují zároveň civilnějším a pohlednějším siluetám, jimž někdy nechybí ani jistá noblesa. Třeba jsou často přítomné jenom náznakem, skrze „detailní záběr“ rukavice, klopy trenčkotu nebo kožešinového límce, vytvářejí kolem sebe i zcela určitou „románovou“ atmosféru, jakýsi slibný jarní soumrak, jímž postupují s jistotou a elegancí mladých dam a (jejich) pánů ze starých českých nebo italských filmů (kožešina ze Země nikoho by mohla patřit Lucii Bosé v Antonionioho *Dámě bez kamelí*).

Přítomnost detailních záběrů je navíc příznačná sama, stejně jako se *Bar Příroda* vyznačoval celkovými pohledy na rej drobných postavíček, viděných spíš z dálky a v obrysu. Bezpochyby to svědčí i o přesunu mého zájmu z „vnějšího“ světa k vnitřnímu a od historicko-morálních diagnos ke „snovým“ vizím; s přímou referencí k objektivnímu světu se ztrácí i odstup od věcí a smysl pro jejich proporce, objekty přestávají být jen rekvizitami v ruce cizích herců a stávají se z nich svůdné nebo hrůzné fantomy schopné kdykoli zalehnout celé mé vědomí. Týmž směrem ukazuje i soumračně nejisté osvětlení sbírky, tak vzdálené

sálajícímu letnímu slunci předchozích a žíhané tam, kde jejich poušť jako by protkávala červeň mžitek před očima, naopak oslnivě *bledými* záblesky. Jak tu dávám programově průchod svým „nevědomým“ přáním a impulsům, rozpouštím se v nich se svými hrdiny i já sám...

Mou hlavní a v podstatě jedinou ctižádostí je udělat ze *Železné neděle* důl na básnické zázračno: jít v každé básni co nejdál v dobrodružství obrazných a slovních spojení a dovést je až k dosud nepoznaným závratím, do končin nikdy neviděného a nevyřčeného. Opírám se přitom – jak ukazuje zejména oddíl Černá schránka – i o morální jistoty, jimiž je surrealismu láska, sen a „objektivní“ náhoda. Neseschne-li se mi přesto sbírka do příliš harmonického zpěvu, je to snad jen díky tomu, že si zároveň její obraznost dokáže uchovat jistou ambivalenci a záměrnou nesourodost: smysl pro kontrast a míšení různých, vznícenějších a střízlivějších poloh, jež zživotňuje hypnozu básně tím, že čtenáře střídavě ukolébává a ruší (nebo mate)...

Je pravda, že básně sbírky jsou často dost pozoruhodně spojeny i s některými skutečnými fakty – z nichž některá pro mne patří ke zvlášť památným. Některé texty se časem ukázaly být málem prorockým předznamenáním veřejných i soukromých událostí pohnuté sezóny 1968–1969, která na ně byla tak bohatá: nejen Roztrhané mraky a Vzdušný most, u nichž to výslovně poznamenávám, ale také třeba Sbohem, rodné Úbytě nebo Kalamář a jeho stín. První text, svým názvem i některými obrazy (*trpělivé čekání / v bezkrevné krajině za klíčovou dírkou*), jako by se předem za mne loučil se Zbyňkem Havlíčkem, jemuž jsem jej spontánně věnoval hned po napsání, dávno předtím, než kdokoli mohl tušit, že Zbyňek má leukemii (umřel na ni začátkem roku 1969).

Kalamář a jeho stín není tajemný jen závěrem a významy, jichž nabývá zároveň na pozadí invaze z léta 1968 (podobně jako závěr Roztrhaných mraků) a mého vlastního odchodu z Prahy. Celá střední část básně je rovněž jakýmsi bezděčně, ale o to jakoby pronikavěji ironickým komentářem předcházejícího „pražského jara“, jeho iluzí (včetně

mých vlastních) i nejistot a hrozeb, jež se za nimi skrývaly – nevyjímaje ani představu příštího exilu:

*V přestávce mezi dvěma pohlavky
otvírá se dokořán vstříc novým nadějím
zas má být živo v průchodech práskání karabáčem a záblesky
věhlasných řezáků,
nad loužemi pomejí...
To skalní rozsedliny potřebují konejšivé oblklady
ne my
nám chybí sotva těch pár převratných myšlenek které by
nás napadly ve vyhnanství...*

Láska k tlouštíkům se zas v básnické zkratce vrací až někam k osudnému „osvobození“ Čech ruskou armádou a k následujícímu „vítěznému“ Únoru: burlaci, kteří tu vlečou své mraky přes mé rodné Strašnice, jsou bezpochyby Krasnoarmějci*, *čardášoví primášové s kladivy pod bradou*, spojení navíc *s mládím prosněným za konferenčními stoly*, vznikli zjevně ze vzpomínky na „revoluční“ průvod, jemuž jsem co dítě přihlížel v Únoru z okna a v němž kráčeli i dělničtí předáci s velkými papírovými modely kladiv a srpů. Zároveň jsou jistě i zhuštěnou vzpomínkou na padesátá léta, kdy se krvavá skutečnost stalinismu maskuje folklorním jucháním a lyrismem kolektivních tanečků z prvomájových průvodů a mezinárodních srazů mládeže...

Pod vzrušenými obrazy *Železné neděle* protéká zkrátka diskrétní proud básnické reflexe, skrytý částečně i autorovi samému (jak už to bývá při surrealisticky spontánním psaní) a popírající v mnohém jak programový romantismus sbírky, tak její snahu o návrat k ahistoricky „čisté“ imaginaci. Soumrak, jenž tu špiní bílou stránek a od všeho

* Zároveň v nich lze opět vidět předobraz invazního vojska, ironický i vůči mým vlastním „levičáckým“ iluzím z osmašedesátého roku. Vede-li cesta burlaků *doleva* jen přes Strašnice, pak bezpochyby v tom smyslu, že jediným reálným vtělením všech radikalistických snů jsou, běda, právě ruské tanky a jejich vpád na rodnou zahrádku...

oproštěné závratí, jíž se chtějí otevřít, je také soumrak blížící se dějinné pohromy; v obrazech lze pod chvějivou nejistotou nadějí číst i svědectví o pocitu samoty, jenž mě neopouští ani vprostřed přátel a za kterým se nakonec asi vydám i do ciziny, jako bych v něm byl rozeznal svůj nehlubší úděl.

Paradoxní je konečně už název sbírky (a její titulní básně), přenesený sem z oficiální stalinské hantýrky, kde označuje – jak známo – den celostátního sběru železa do šrotu. V souladu s poetikou sbírky jsem jej ovšem zvolil jen proto, abych jeho význam proradně posunul a zdůraznil tak svou snahu o nová obrazná spojení – a skrze ně jaksi i o tvorbu nových životních fakt. Ve skutečnosti, aniž to tuším, se však tím názvem spíš loučím s reáliemi, které znám až příliš dobře: s bludnými kruhy „uzavřené společnosti“, jež nás všechny tísní od raného mládí a z nichž je na čase vyklouznout na čerstvé povětrí.

*

Modré srdce má s *Železnou nedělí* společné výrazové prvky i pociťové tóny: i tady je řada enigmatických obrazů, i odtud se stáhly barvy – jako krev z blednoucí tváře – až na lehké, zde spíš modravé než temné příšeří, i zde probleskuje zespod nahé světlo, splývající často s bílou čistou stránkou. Závrať tu však změnila povahu; tam, kde se živila touhou a iluzí vzestupu, ukazuje se teď být – jako už tolikrát – závrať z pádu. Vytrácí se tu konečně i můj surrealismus, který v *Železné neděli* zároveň vyvrcholil a narazil na své meze.

Po celá šedesátá léta jsem se hnal mladicky dopředu, kupil zadýchaně obrazy i přání – bezpochyby také dost neuroticky, jako bych se místo reálií obklopoval náhražkovými fetiši – a náhle jsem tu ztrnul jako před dvojtečkou: co dál? Do nekonečna se takhle pokračovat nedalo; v zájmu obnovy si znovu musím klást určité otázky, tentokrát včetně otázky po smyslu básnického obrazu. Po hromadění je třeba znovu eliminovat, diastola střídá systolu.

Po „plné“, maximalistické poetice *Železné neděle* a jejích obrazových houštin tak *Modré srdce* splývá se skluzem do prázdna, kdyby jen pro-

to, že sem v poslední instanci ústí každá extáze. NIC číhá konečně i za vlnobitím surrealistické poesie:

*Zvichřená metamorfosa, jež je pro surrealistickou báseň plamenem života, vnáší do ní od samého počátku zárodek smrti. Vysoká hra o znovustvoření světa jako „absolutního vědomí“, závrtně odpoutaného, nekonečně odpoutatelného od jeho anekdotických aspektů, se odehrává nad propastí, kde její oslnivá představení hrozí skončit v nenapravitelném tichu. Za samsarou, nepřetržitým řetězcem životních proměn, číhá nehybnost nirvany a splynutí s původní neurčeností. Relativní nesmysl básně, jenž v napětí ke konvenci dává novou „znělost“ nejvšednějším aspektům věcí, může každou chvíli překročit hranici, za níž se mění v nesmysl naprostý: v bezobsažnou slovní hlušinu. I neviditelná vnadidla políčená v básni na objektivní náhodu jsou jenom nejistými bójemi uprostřed nekonečného oceánu, v nichž je kdykoli možné odhalit fatu morganu...**

Podobně čekají jistě prázdno a ticho za každým lidským proslovem, stejně neodvratně, jako právě jejich hrozba proslov vyvolala:

Hlas, jenž jednoho dne protrhl znenadání ticho, nemůže vůstit jinam, než zase do ticha, do nesmírných sněhových plání mlčení, tísnících z obou stran škálu slyšitelných tónů... Cesta, jíž v malířství prošel francouzský impresionismus – jen zdánlivě na úrovni čistě smyslových vjemů –, nabízí zvláště uhrančivý příklad té osudové logiky: světlo, jež se na prvních impresionistických plátnech odpoutává od nerozlišeného, němeého obrazu vnější přírody a rozeznívá jej horoucí vnitřní řečí, míří od téže chvíle neodvratně k tomu, aby se v pozdních Monetových či Sisleyho dílech stalo čistou vibrací, jedinou oslepující září, kde všechno zas utichá a jež nakonec k nerozeznání splyvá s nedotčeným plátnem – tedy zase s původním mlčením. Podobně dovede saxofonistu Coltranea jeho bezpříkladná odvaaha „říci vše“ – a úsilí o co nejsvobodnější jazzový výraz – až ke známé nahrávce OM, kde hlasy jednotlivých nástrojů postupně zaniknou

* Z přednášky „Poesie a samozřejmost objevu“, proslovené autorem na jaře 1968 v pražské Městské knihovně (cyklus Surrealismus a Umění).

v neprostupné směsi zvuků a výkřiků, v chaotickém víření, zvracejícím se neúprosně zpět v němou nehybnost.

O nic víc nejsou jistě údělu „strávit sebe sama“, vlastního každé řeči nebo myšlenky, jež se mohla rozvíjet dost dlouho, ušetřeny ani jiné projevy... Nebo jsme snad věřili, že na některé zeměpisné šířce lze uniknout té pravdě, tvořící příslovečné zlato na dně moudrého mlčení Východu: všechno a nic jako dvě komplementární označení jedné a téže podstaty? Tak, jako leží ticho na obou koncích řeči, ví přece každý ze základních hodin zeměpisu, že i Orient lze najít ve dvou opačných směrech, na západ stejně jako na východ...

Není ovšem náhoda, že si tyto zákonitosti uvědomím – až k oslnění – právě po svém odjezdu z Prahy, ostatně spolu s podivnou logikou svých vlastních úvah, vedoucích neodvratně k zrušení svého předmětu: reflexe o „tajné“ Plzni mi vplyne do pochyb o existenci měst, ze závěru eseje o surrealistické morálce se mi diskrétně vytratí sám surrealismus... Objev prázdna za obrazem a ticha za slovem není jen plodem meditace, ale i krajně reálného šoku, jehož je můj exil důsledkem a jež v jistém smyslu sám jen dál prohlubuje. Prosvítá konečně – přes nonšalantní tón – i za dalším citátem z úvah, jež jsem psal v prvních poemigračních měsících:

Závrat' z tvorby, z každé myšlenky i činu, jejichž prostřednictvím vybočíme z navyklých cest, je závrat' z prázdna. To slastné a vzrušující vědomí, že žijeme, které nám rozpaluje skráně, je jen vítr způsobený dočasným zrychlením našeho pádu nikam. Nejsou básně, obrazy a filmy, je jenom nezměrná a oslepující bílá pláň – plátno stejně jako papír –, čas od času skrápěná průhledným deštěm, který nezanechává stopy. Nejsou události, je jenom nepřetržitě dění, proud bez začátku a bez konce, neúprosně rozmývajícím podobu bytostí, předmětů a jevů, z jejichž nestálých konstelací se trvale znovuvytváří.

Neexistuje předmět touhy, je jenom touha, která je svým vlastním cílem, žíví se sama sebou a stravuje nakonec i toho, kdo touží a kdo si už už dělal naději, že zaujme místo nepřítomného objektu (toužím, tedy jsem). Neumírá se, je to daleko horší: mizí se. Jinými slovy, nikdy jsme nebyli.

Realita není. Vlna, která se ode mne nezadržitelně vzdaluje k obzoru, káňe, padající ke mně střemhlav z oblohy, kulka, která mne mívá rychleji, než abych jí stačil dát znamení, než abych ji vůbec zahlédl... jediné poselství, jehož štafetu na okamžik přebírají od větru, aby mu ji vzápětí zas předali, je poselství o dálce bez hranic, o nezměrném prázdném prostoru, jenž jediný si podržuje trvalou identitu a jediný vzájemně pojí rozptýlené a zanedbatelné věci: kámen a hvězdu stejně jako dva sousední drobký na ubrusu.

Věk synkop a chyb předem započítaných do výsledku. Osudná prodleva léta, která se každoročně otvírá jako nevyhojená rána mezi datem opravňujícím mě k oslavě mého někdejšího pojmenování (mám svátek 29. června) a mezi datem, jež mi s dvouměsíčním zpožděním umožňuje vzpomenout si na své narození (4. září). Přítomnost předem nesmazatelně poznamenaná nepřítomností, papír odsouzený zůstat prázdnou plochou dřív, než se ho prvně dotkla tužka. Všechno se odehrává v tom nepostižitelném závanu provázejícím jednou zavření, podruhé otevření dveří. O patro výš nebo o patro níž, výtah jako obvykle stojí; jenom náš dech, o zlomek vteřiny pozadu, o zlomek vteřiny napřed, ještě stoupá, ještě opadá v závratné křivce. „Et c'est tout“, ten, kdo se tak ptá, si zároveň odpovídá.

*

Prázdnno, kam klesám se svým *Modrým srdcem*, je tak nejdřív cizost světa, jak jsem ji definitivně objevil v srpnu 1968, v tom poinvazním ránu, kdy na mne lhostejnost a chlad náhle začišely z vlastního pokoje. Vědomí, že nejsem (nejsme) nikde doma, jež se mne definitivně zmocnilo ve vyvlastněné Praze – a hnalo mě z ní, jen S. tenkrát řekl „je čas odjet“ –, vede i k nové změně mé poetiky. Není-li kde utkvět, zkusím zakotvit svá slova právě v zapomenutí a v „nepřítomnosti“; skok do prázdnna (a opuštění dosavadních záchytných bodů), k němuž jsem se odhodlal v životě, mi má být i zdrojem nové básnické svobody. Opojení z nového začátku a úzkost z nejistého zítřka: všechno, básnický i lidský, se pro mne odehrává v mezeře mezi těmi dvěma póly.

Chci jistě utéct i sám sobě a pocitu stagnace, který se mě v Praze zmocnil už rok před invazí, po návratu z prvního krátkého pobytu v Paříži. Znovu se přitom učím i mluvit a psát, tak málo znám po příjezdu řeč země, kde jsem se ocitl. Málomluvnost *Modrého srdce* ve srovnání s *Železnou nedělí* vyplývá jistě i odtud, jako bych ve sbírce chtěl znovu také ohledat realitu nejprostších slov.

Na pokraji ticha se zároveň ocitly už jisté básně *Železná neděle* (Strup růže, Z první osoby do druhé...), kdyby jen mírou abstrakce, k níž dospěly ve snaze o nová slovní spojení a o vnikání – jež je i unikáním z dějin – do daleké „země nikoho“. Od začátku 60. let váhá ve skutečnosti má poesie mezi bezpředmětným a předmětným pólem, mezi „absolutní“ tvorbou nepoznaných světů a víc „anekdotickou“ cestou pouhé básnické kritiky (a úpravy) světa reálného. Ironie konečně brala půdu pod nohama i zdánlivě konkrétním příznakům *Tyršovských přeháněk* a *Baru Příroda...* *Železná neděle* však „zpívá“ ještě i prázdno plnými a zvučnými obrazy; vzápětí je ostatně vyplní – a ztělesní disponovanost, jíž se otevírám světu – básnickou oslavou milostného vztahu.

V *Modrém srdci* se naproti tomu prázdno stane vlastním „tematickým jádrem“ sbírky (snad i paradoxní, reálně neexistující tělesný orgán z názvu je jen jeho obraznou šifrou). Rozlézá se přitom stránkami na úkor obrazů i slov, jež ani tam, kde připomenou *Železnou neděli*, už netvoří víc než pouhé zlomky: zároveň tajemné a nicotné šifry črtané *na okraj* prázdne rozlohy. Přežívá-li tu dosud kult básnické metamorfosis i romantický program „roztržky s pamětí“ a tvorby „nových fakt“ (včetně pojetí básně jako proroctví), metamorfosa sama tu zároveň slevuje ze svých ambicí, mění se v metamorfosu minimální a záměrně bezvýznamnou: jen kus žvejkačky a pár uschlých kvítků co příkrasa tělocvičné koule, jinde dokonce jenom nit uvízlá na kabátu. Jiným, zdánlivě plnějším obrazům pouští podobně žilou jejich nehoráznost: *má nadzvuková babička vychrchlává splasklé kostely*. Ať se tváří sebezpučněji, ústí zkratka básně jen do „mírných propastí“...

Celek sbírky svědčí jistě spíš o novém zcivlnění mé imaginace, nebo aspoň o jejím „zdiskrétnění“. I tady jde přitom o jakési definitivní přije-

tí sebe sama: už v době nejfanatičtějšího surrealismu mě nejvíc vzrušovaly obrazy, jež běžnou skutečnost jenom *nenápadně* posouvají*; i tehdy mě zázračno dojívalo jen tam, kde hraničí s všedností a rozsvěcí se v její šedi. Když povýším na báseň banální sdělení v *neděli jazz odpadá* nebo reklamu na kamionu s piány – stejně exotickou jako je vozidlo obvyklé –, jdu tak v *Modrém srdci* jen víc do důsledku. Podobně tam, kde mi obrazy doslova zprůhlední, až se z básně samy zase vymažou:

*křtiny váš diskrétní vítr průhledný požár čistě vymetených úvozů
přiliv v němž zvolna mizí beze svědků
neviditelné písmo dohadů*

Je pravda, že tu civilnost není právě návrat k předmětnosti. *Modré srdce* je dokonce abstraktnější, víc verbální než *Železná neděle*, která si tu a tam vypůjčila od filmu i kus dějovosti (třeba fantastické) a zároveň strhla do svého obrazného proudu i všední, rozeznatelné rekvizity nebo „atmosféry“. *Modré srdce* je víc z čistých gest a z bodových „hesel“, mezi nimiž báseň nervozně téká na způsob jazzové improvizace (v *Železné neděli* připomíná spíš film bez zvuku); podobně jako jazz sází sbírka všechno na daný okamžik, jednotlivé texty jsou pouhé náčrty*, asi tak, jako jsou telegrafická sóla Thelonia Monka pouze projekty sól. Jako u Monka, i tady nejsou pauzy méně důležité než slova (tóny), jež od sebe oddělují...

V jistém smyslu tu jde zkrátka víc než kdy jindy o pouhé slovní jiskření, z něhož má povstat dosud „neposkvrněný“ svět; znaky a hra s nimi převažují nad evokací skutečnosti. A to přesto, že se sbírka zároveň

* Příkladem tohoto posunu může být Magrittov obraz dvou pánů zkamenělých uprostřed nejvšednějšího gesta (jeden vyndává druhému smítko z oka) nebo plátno Toyen nazvané Na pokraji: kout lesa, jež jen drátěné oko ve větvích a lano připevněné na stromě mění ve scénu neznámého dramatu.

* Jsou jaksi rovněž extrémní formou slovních „konstelací“, jež jsme psali se Standou Dvorským – z jeho podnětu – na rozhraní let padesátých a šedesátých. Svou jedinečností, pravda, se někdy blíží konkrétnosti hmotných objektů samy jejich magické šifry.

odvolává k prožitku, k „tvorbě v životě“, již soustavně klade proti „mrtvým“ dílům: všude tam, kde se k němu vyzývavě obrací, odkazuje výhradně k tomu, co je v životě neuchopitelné, „neurčené“ a prchavé, k záchvěvům a závanům spíš než k příběhům a situacím. Můj pocit marnosti všeho – včetně tvorby samé – se tu setkává s dobovými anarchizujícími náladami, sbírka se propadá do ticha bílé stránky i proto, aby se odtud otevřela zkušenosti a všemu, co z ní nenávratně zůstává mimo báseň (stránkový text tak může představovat podněty na rok života). V tom smyslu – jak to naznačuje i úvodní „návod k použití“ – nechci tolik být čten jako upozornit čtenáře na jeho vlastní svobodu... Chtěl jsem konečně dát sbírce i jakýsi teoretický protějšek, nazvaný „Dnešní umění, zítřejší život“ – a rozvíjející právě myšlenky „demokratizace“ tvorby a jejího rozpouštění v každodenních situacích.

To všechno jistě ne bez smyslu pro provokaci a bez vědomí skrytého paradoxu, jež v *Modrém srdci* znovu přisuzují zásadní význam humoru; v odpověď na frivolnost, s níž svět zachází s námi, je sbírka taky opravdovým manifestem mé ležérnosti. Komický prvek tu přitom zároveň zobjektivní, až k nerozlišení splyne s „čistou“ závratí: v *neděli jazz odpadá* lze číst jako slovní gag, ale i prostě jako pokyn k opojnému hroužení do bílé svátečního dne, té další nepopsané stránky. Společným jmenovatelem je i tady pád: do rozčarovaného zasmání nebo do bezedného nikam.

V některých básních se tak vrací i poetika „nepovedeného kouzla“, kterou pěstují odedávna a již může ilustrovat i pár „čísel“ ze *Železné neděle* (Pro tmu zavřeno, titulní báseň sbírky). Zázrak básnické proměny tu začíná i končí ukázáním prázdného klobouku, slova tu lijí ze skleničky do skleničky jen totéž ticho. Jinak řečeno, splývají tu i zklamání a tajemství... *Modré srdce* sem přispívá zejména básněmi napsanými jen proto, aby se odepřely: aby se čtenáři vyhnuly, nastavily za sebe prázdnou stránku a ukázaly mu tak cestu z knihy ven.

Adresuji je ovšem i sobě samému. Třeba jsem se zcela nezřekl dávné touhy po pokladu – již tu lze číst z „předmětnosti“ slovních zlomků i z jejich vzájemného kolážového „spékání“, jímž jako by měly ještě na-

být na hutnosti –, začínám bezpochyby tušit, že mé pravé jmění nemá povahu věci: že to, co vlastním, není hmatatelný fetiš, ale jen můj neklid a pohyb od bóje k bóji, nebo snad spíš odnikud nikam. Emigrační zkušenost se tu rozšiřuje do poznání „existenciálního“ exilu, jenž je údělem člověka vůbec.

Je odtud jistě už jenom krok k tomu, abych na dně prázdna vytušil i záblesk „milosti“ – ne-li spásy –, jež z něj může přijít, otevře-li se mu vstříc a přijme-li je jako podstatu: ležérnost ústí do splynutí se světlem*. Sebevíc vybroušená slovní šifra je jen šperk, jenž má utonout v okolní rozloze a zjevit tak ticho, jímž rozloha pojí jeho ozvěnu se sousední.

Bezvýznamná není jistě ani jeho jedinečnost: *Modré srdce* na ní trvá natolik, že se v něm od fragmentu k fragmentu mění jak forma, tak sám „tón“. Myslel jsem dokonce na to, že by každý ze zlomků měl být vysázen jiným písmem: měly být zkrátka stejně přirozeně různorodé jako jedinečné chvíle, z nichž se zrodily nebo jež byly předurčeny inspirovat.* Jejich rozmanitost má ovšem zas i osudovější stránku: odráží také to, jak fragmentárně a krátce se naše existence rozsvěcí záblesky „pravého“, plného života. „Když už se nemohu soustředit, aspoň se rozptyluji,“ říká kdesi nevím už který autor...

Paříž, březen 1988

* Podobně stačí jen málo, aby se „frivolní“ nahozenost (málem nahota) Miróových raných obrazů změnila z dadaistické provokace v „mystický“ skok do prázdna, kam vyústí na konci malířovy dráhy.

* Chtěl jsem záměrně zdůraznit i rozličnost vlivů, jež tu lze občas vyčíst: i ty jako by předem byly vykoupeny a vstřebány životem, kam se sbírka měla vlít.

Ediční komentář

Železná neděle zároveň s *Modrým srdcem* poprvé vydány nakladatelstvím Torst (Praha) roku 1998 pod společným názvem *Chiméry a exil*, v grafické úpravě Roberta V. Nováka. Jako frontispis tu byla před titulem sbírky otištěna černobílá reprodukce obrazu Reného Magritta *Rendez-vous* z roku 1937, oběma sbírkám byl autorem předeslán společný úvod, který tiskneme výš. Svazek uzavíral tento autorův medailon (a autoportrét):

Petr Král, narozen začátkem září ve znamení Babího léta. V deseti letech ztratil řezák, jako dospělý se několikrát pokusil (nakonec s úspěchem) zbavit se náramkových hodinek; mezitím se párkrát zasmál. V současné době se bez velkého ohlasu pokouší v Paříži znova zavést párátka. Má nejradši vybledlé barvy a nenápadná zemětřesení, jako pomník si přeje dát na hrob velký hoblík.

Zcela nakonec bylo otištěno následující zpřesnění, nadepsané *Ilustrace*:

René Magritte, „Rendez-vous“, 1937 (*Železná neděle*), 1 fotografie* a 3 čmáranice od autora (*Modré srdce*). Fotografie patří k cyklu *Z malých omylů*, vcelku samosebou nikdy neuskutečněnému.

* Fotografie je v knižním vydání, z něhož vycházíme. *Pozn. red.*

Petr Král

Chiméry a exil

Edice Čeští básníci 20. století

Ilustrace na obálce Hybrid_Graphics/Shutterstock.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání

Verze 1.0 z 30. 7. 2019

ISBN 978-80-7602-519-6 (pdf)